

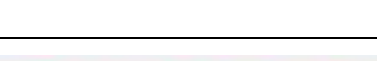


**LANKYTOJŲ POVEIKIS EKOLOGINIŲ POŽIŪRIŲ JAUTRIOSE IR REKREACINIO  
POTENCIALO KNNP DALYSE 2023 M.**

| Eil.Nr. | Stebima teritorija                                 | Pasirinktas objektas                                       | Datos     | Dažnumas                         |
|---------|--|--|-----------|----------------------------------|
| 1.      | Naglių gamtiniame rezervate                        | Apsauginis kopagūbris 68 kv., 78 kv., 88-90 kv.,           | III ketv. | Ne rečiau kaip 1 kartą per metus |
| 2.      | Naglių gamtiniame rezervate                        | Didysis kopagūbris 69 kv., 79 kv.,                         | III ketv. | Ne rečiau kaip 1 kartą per metus |
| 3.      | Naglių gamtiniame rezervate                        | Mokomasis takas  | III ketv. | Ne rečiau kaip 1 kartą per metus |
| 4.      | Karvaičių kraštovaizdžio draustinis                | Vecekruogo kopa  | III ketv. | Ne rečiau kaip 1 kartą per metus |
| 5.      | Parnidžio kraštovaizdžio draustinis                | Parnidžio kopa   | III ketv. | Ne rečiau kaip 1 kartą per metus |
| 6.      | Garnių kalno kraštovaizdžio draustinis (Avikalnis) | Avikalnis (marių pusėje)                                   | III ketv. | Ne rečiau kaip 1 kartą per metus |
| 7.      | Nidos rekreacinio prioritetų zona                  | Apsauginis kopagūbris 221-217 kv.                          | III ketv. | Ne rečiau kaip 1 kartą per metus |
| 8.      | Urbo kalnas (GPO) 231 – 232-234 kv.                | Gamtos paminklo – Urbo kalnas – geomorfologinis draustinis | III ketv. | Ne rečiau kaip 1 kartą per metus |

Rekreacinės digresijos žymėjimas

| Nr. | Pažeidimo laipsnis   | Žymėjimas  |
|-----|--|--|
| 1   | Mažas – sumenkėjusi, mažiau pažeista/sudžiūvusi/sutrypta žolinė danga (<30 %)                                |  |
| 2   | Vidutinis – iš dalies sunykusi/ išdžiūvusi/ sutrypta žolinė danga, pažeistas dirvožemio sluoksnis (30 – 70%) |  |
| 3   | Didelis – beveik ar visiškai sunykusi žolinė danga, nutryptu ar nuardytu dirvožemio sluoksniu (>70 %)        |  |

## 1. Naglių gamtinio rezervato rekreacinės digresijos pažeisti plotai

Naglių gamtinio rezervato teritorijoje rekreacinės digresijos židiniai marių pusėse stebimi ties trejomis Smiltynės – Nidos plento atkarpoje rezervate esančiomis automobilių stovėjimo aikštelėmis (išskyrus pirmąją, skaičiuojant nuo Juodkrantės). Jūros pusėje – ties trečiąja ir ketvirtąja aikštelėmis.

### 1.1. Apsauginis kopagūbris, 68 kvartalas

Situacija dėl rekreacinės digresijos šioje vietoje pakitusi. Liko tik rytinis ir vakarinis apsauginio kopagūbrio šlaitai, galimai veikiami vėjo ir taip išlaikantys atviro smėlio ruožus. 2024 metais buvo rekonstruojamas dviračių takas einantis per Naglių gamtinį rezervatą. Kadangi rekonstrukcijos metu, nuo gegužės mėn. iki rugsėjo mėn., vyko tvarkymo darbai, dviratininkų šioje atkarpoje nebuvo arba buvo labai mažai, nes eismas dviračiais buvo uždraustas. Galimai dėl sumažėjusio srauto dviračių take, tai turėjo teigiamos įtakos žolinės augalijos atsikūrimui ir matome, kad liko digresijos ir vėjo paveikti rytinis ir vakarinis kopagūbrio šlaitai.

Atlikus dviračių tako rekonstrukciją, Naglių gamtinį rezervatą kertantis dviračių takas, palvėje yra aptvertas medine tvora, siekiant išvengti nelegalaus lankymo (1 pav.).



1 pav. Naglių gamtiniame rezervate, palvėje įrengta tvora, juosianti dviračių taką.



**2013 m. vasara**



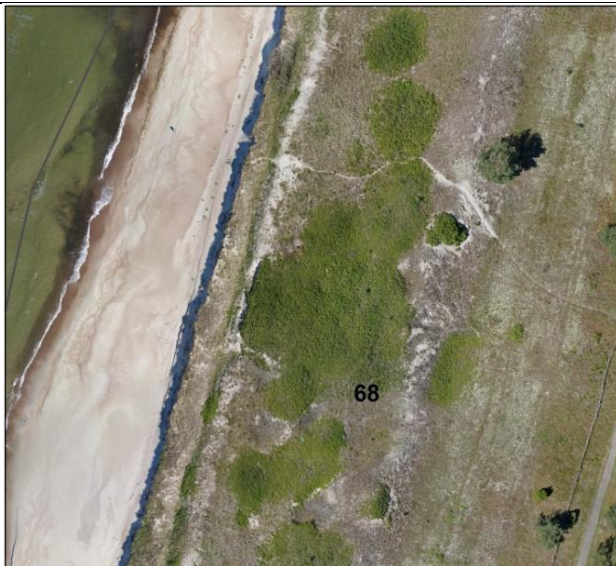
**2013 m. ruduo**



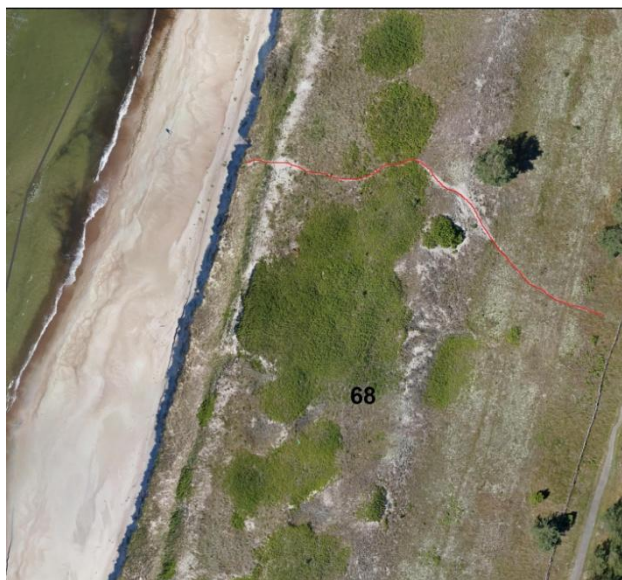
**2014 m. vasara**



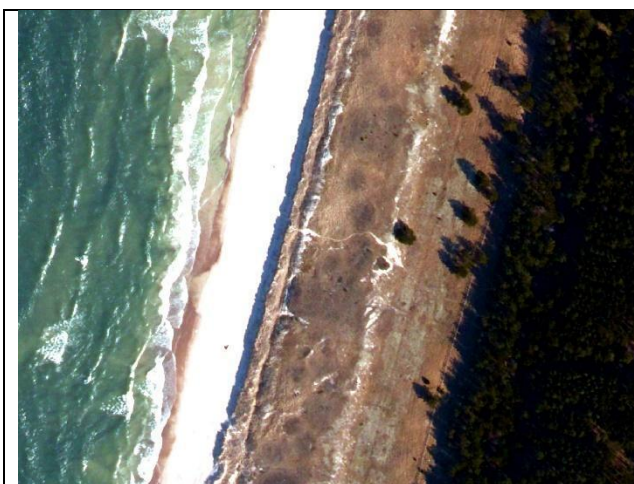
**2014 m. ruduo**



**2016 m. vasara**



**2016 m. vasara**



2017 m.



2017 m.



2018 m.



2019 m.



2020 m.



2021 m.

|                |                |
|----------------|----------------|
|                |                |
| <b>2022 m.</b> | <b>2023 m.</b> |
|                |                |
| <b>2024 m.</b> |                |

1 lentelė, apsauginis kopagūbris 68 kv.

## 1.2. Apsauginis kopagūbris, 78 kvartalas

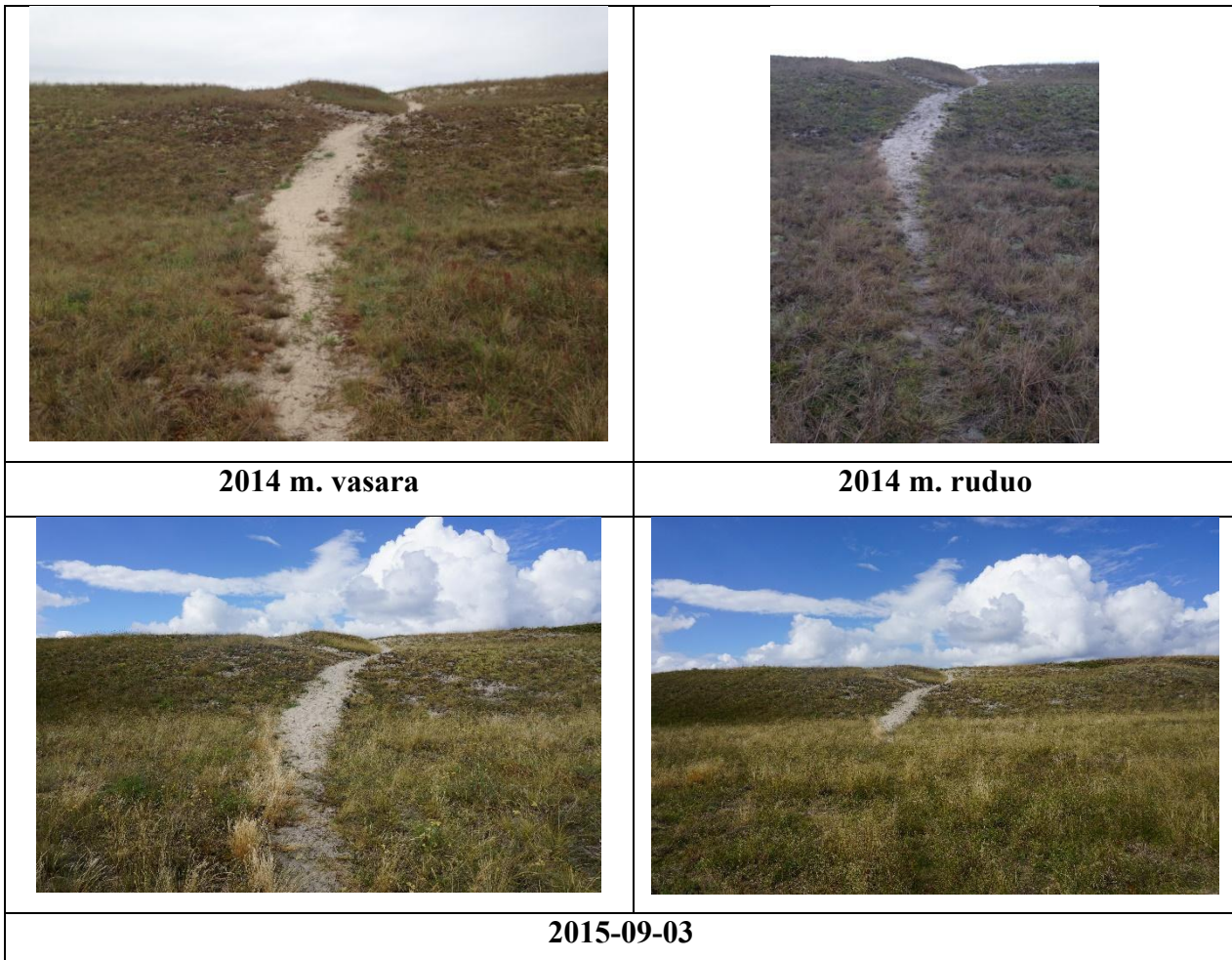
Rekreacinė digresija šioje vietoje (2 lentelė) išlieka pakankamai intensyvi, galimai čia lankosi trečiojoje (skaičiuojant nuo Juodkrantės) Naglių gamtinio rezervato stovėjimo aikštelėje automobilius paliekantys parko lankytojai. Nuo pagrindinio kelio ir dviračių tako yra labai aiškiai matomas ir pastebimas išmintas takelis, kuris mišku veda, į pajūrį.

Šiame 78 kvartale yra dvi vietos, kurios yra veikiamos rekreacinės digresijos. Jų pažeidimo laipsnis skiriasi, nes vidutiniškai pažeisto apsauginio kopagūbrio perėjimo vieta yra kiek nutolusi į šiaurę, nuo didelio pažeidimo laipsnį (pagrindinio perėjimo) turinčio tako.

Šiais metais, rudenį, rytinis apsauginio kopagūbrio šlaitas, kur yra didelė rekreacinės digresijos pažaida, buvo užklotas pušelėmis, kurios buvo išrautos Naglių gamtiniame rezervate, talkos „Sveika Neringa“ metu (2 pav.).



2 pav. Vakarinis apsauginio kopagūbrio uždengimas pušelėmis





**2016 m. vasara**



**2016 m. vasara**



**2017 m.**



**2017 m.**



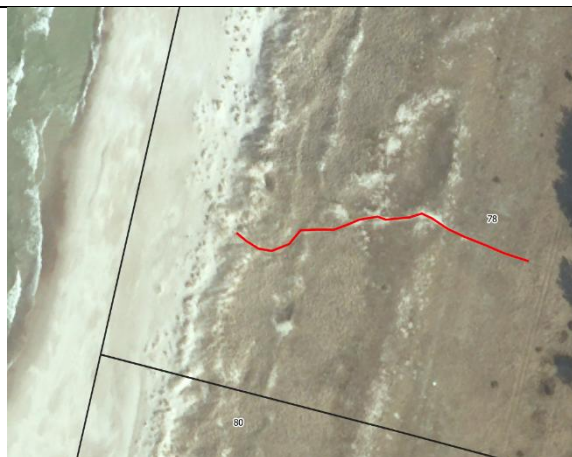
2018 m.



2018 m.



2019 m.



2019 m.



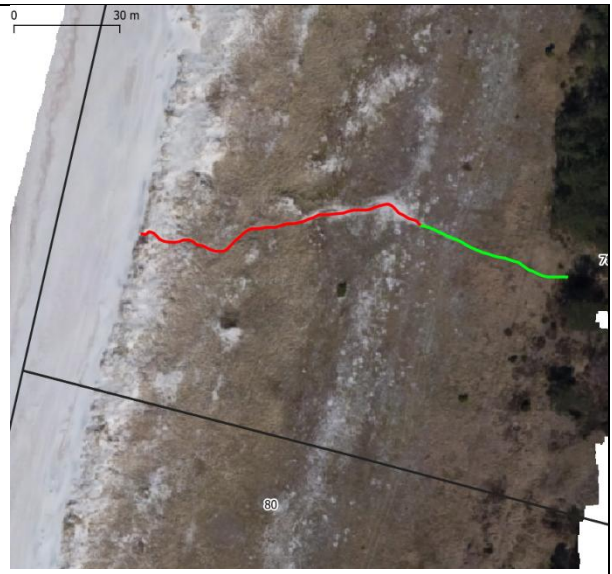
2020 m.



2020 m.



2021 m.



2021 m.



2022 m



2022 m



2023 m



2023 m



2 lentelė, apsauginis kopagūbris 78 kv.

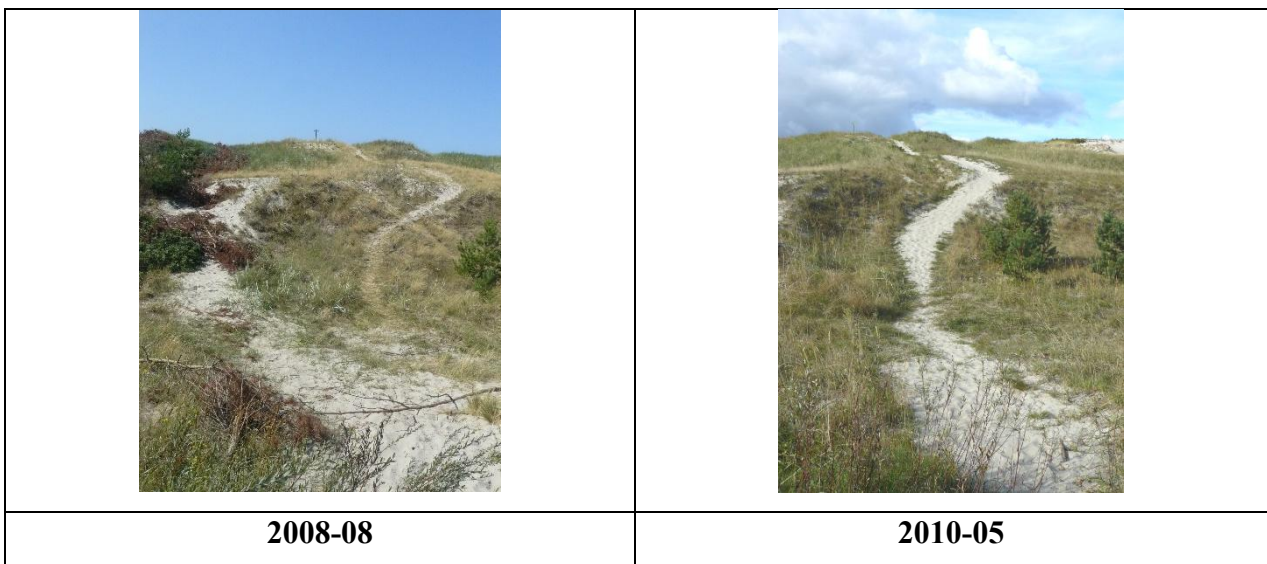
### 1.3. Apsauginis kopagūbris, 88 – 90 kvartalinės

Rekreacinė digresija 88 - 90 kv. išlieka intensyvi (3 lentelė), ši vieta yra ~ 0,32 km nutolusi nuo Naglių gamtinio rezervato mokomojo tako aikštelės ir dviračių tako EuroVelo 10. Nuo pagrindinio kelio per mišką yra išmintas, labai aiškus ir gerai pastebimas takas į jūros pusę, ten fiksuojamas didelis miško paklotės pažeidimas, kuris tęsiasi iki pat jūros, per apsauginį kopagūbrį. Šioje vietoje yra susiformavusių papildomų praėjimų per apsauginį kopagūbrį, kurie yra vidutinio pažeidimo laipsnio.

2024 metų rudenį, rytinis apsauginio kopagūbrio šlaitas, kur yra didelio pažeidimo laipsnis, buvo dengiamas pušelėmis, kurios buvo išrautos Naglių gamtiniame rezervate, „Sveika Neringa“ talkos metu (3 pav.).



3 pav. Rytinio šlaito uždengimas pušelėmis, vietose, kur buvo didelės rekreacinės digresijos pažaidos.





**2012 m.**



**2013 m. ruduo**



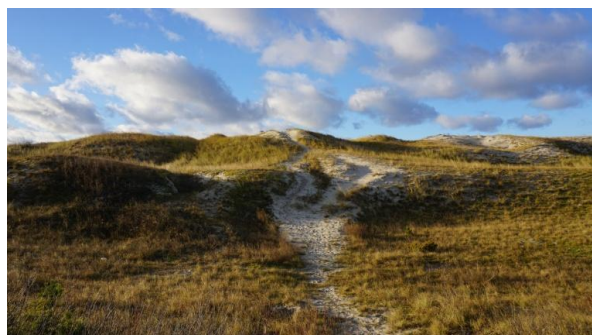
**2014 m. ruduo**



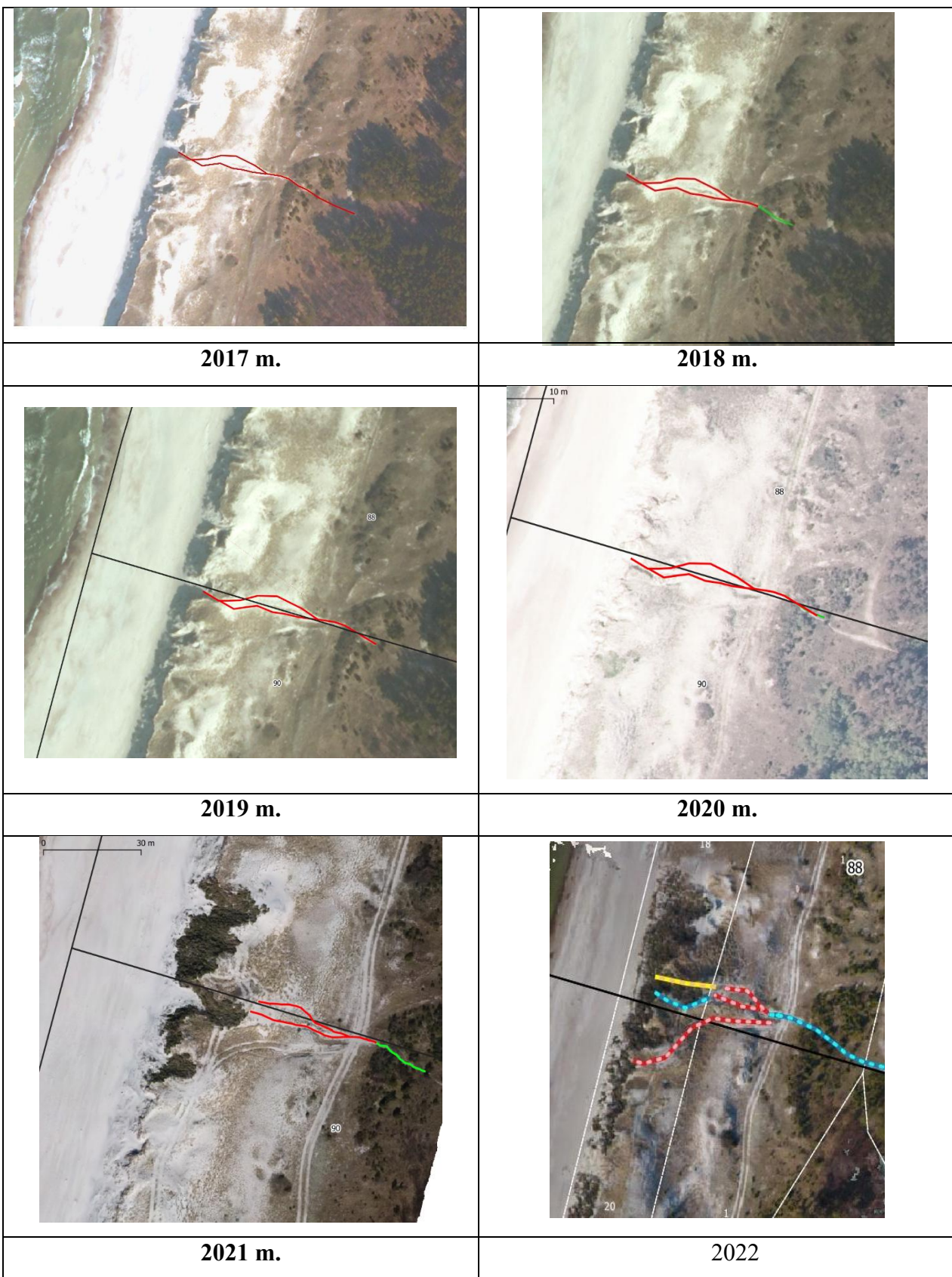
**2015-08**

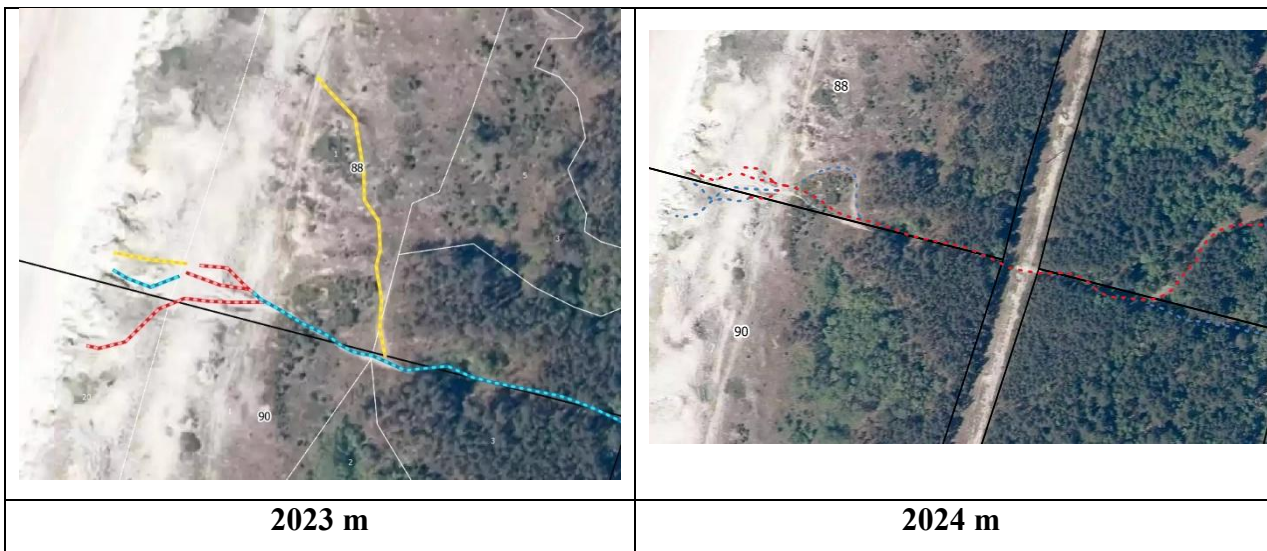


**2016 m. vasara**



**2016 m. ruduo**



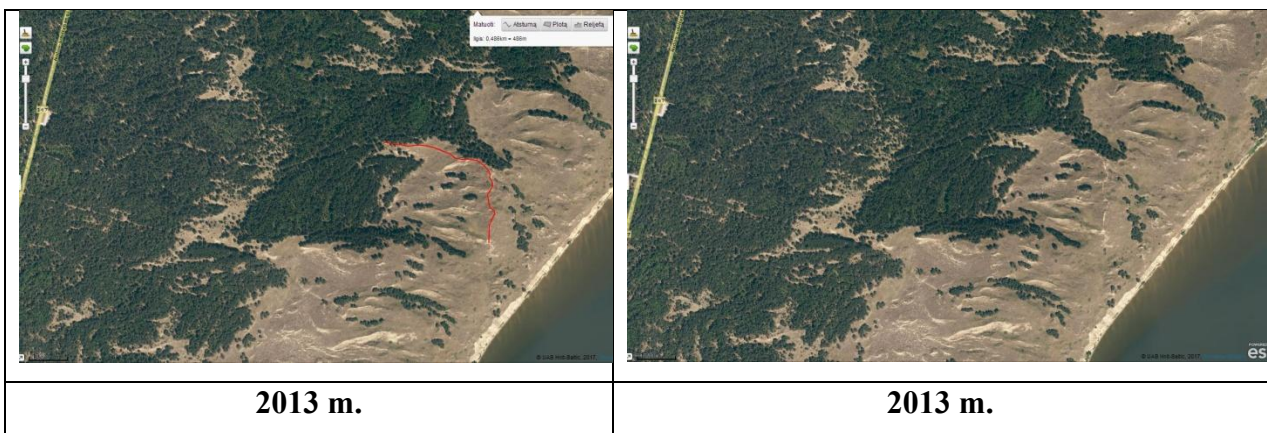


3 lentelė, apsauginis kopagūbris 88 – 90 kv.

### 2.1. Didysis kopagūbris, 69 kvartalas

Naglių gamtinio rezervato 69 kv rekreacinė digresija (4 lentelė) nėra žymi, buvo fiksuoti mažo ir vidutinio pažeidimo takai. Iš nuotraukos darytos dronu (2 pav.), šiais metais, galima matyti, kad didelį pažeidimo laipsnį turinčių takų nėra, vis dar matosi transporto provėžos, kurios yra likusios po projekto 05.5.1-APVA–V-018-01-0002 „Gamtotvarkos priemonių įgyvendinimas „Natura 2000“ teritorijose (I)“, kuris vyko 2017-08-01 – 2021-03-02 laikotarpiu.

2024 metais stebimas sumažėjimas mažo laipsnio digresijos pažaidų. Teritorijoje dar yra išlikusių vietų, kur stebimi takeliai, tačiau jie užsivėrinėja. Kai kur stebimi pravaikščioti takeliai, susikertantys su gyvūnų keliukais.





2016-07-20



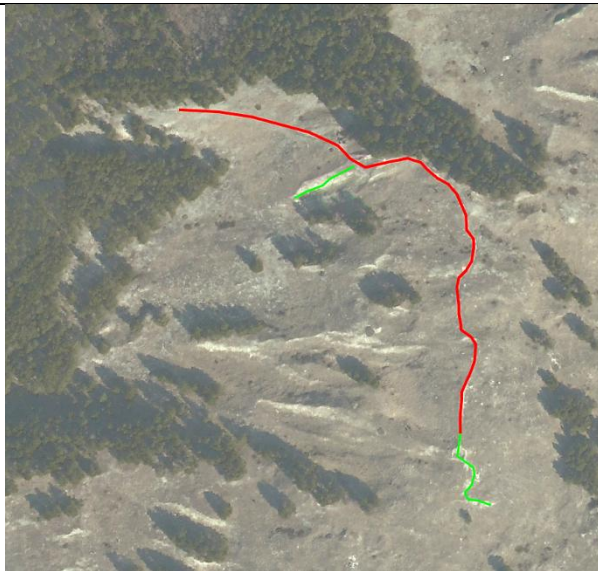
2016-07-20



2017 m.



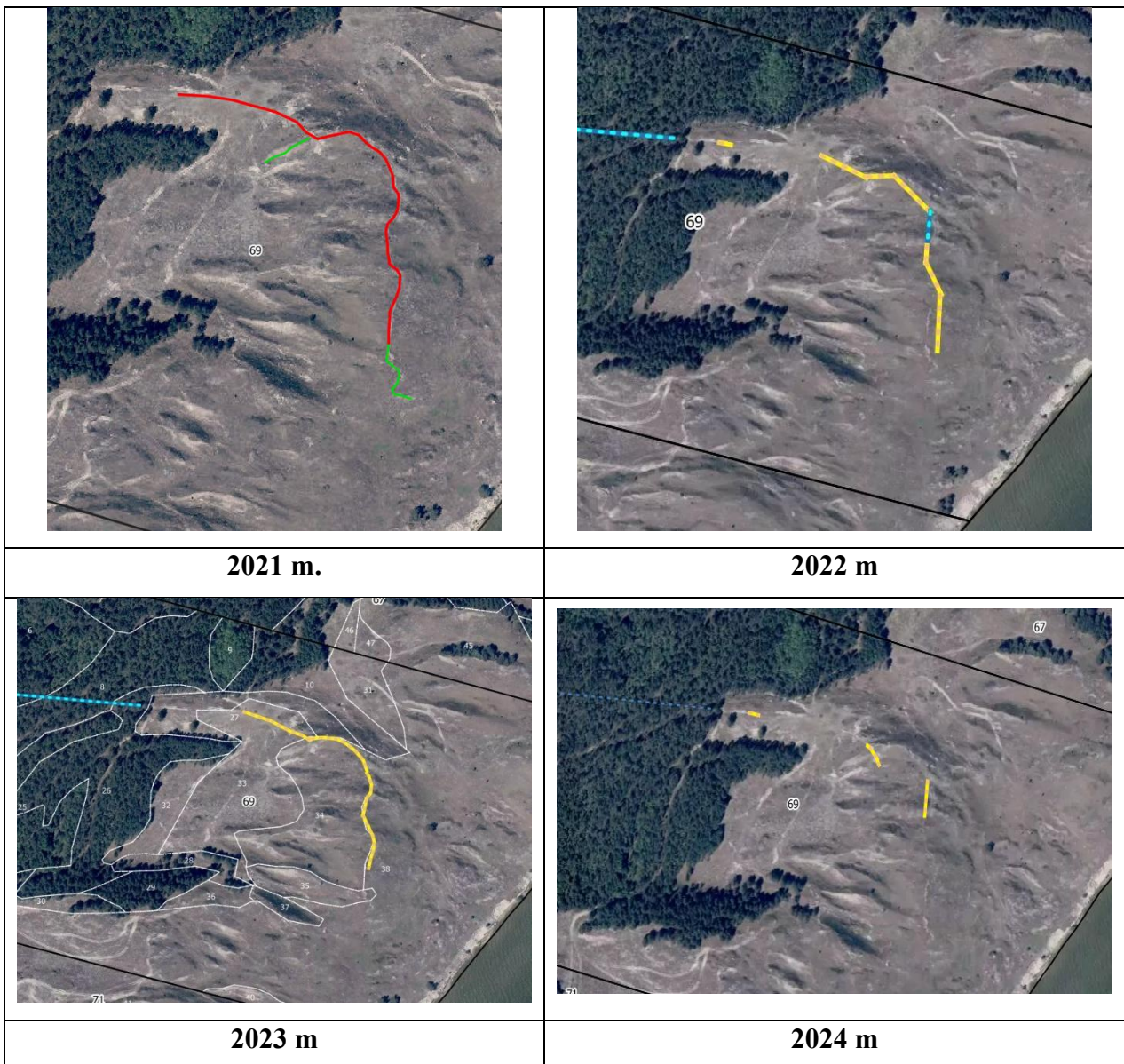
2018 m.



2019 m.



2020 m.



4 lentelė, apsauginis kopagūbris, 69 kv.

## 2.2. Didysis kopagūbris, 79 kvartalas.

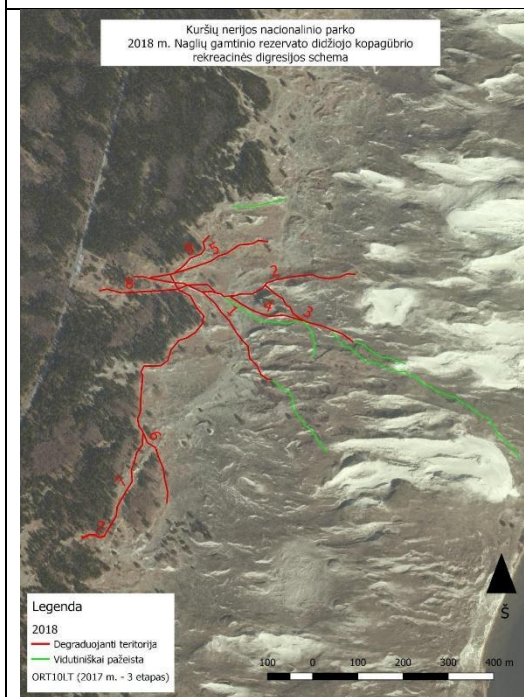
Rekreacinė digresija 79 kv. (5 lentelė, 4 pav.) Naglių gamtiniame rezervate išlieka. Šiais metais ši vieta buvo fiksuojama iš drono (6 lentelė). Kaip ir 69 kv. taip ir šio teritorijoje aiškiausiai matomos yra transporto provėžos po projekto 05.5.1-APVA-V-018-01-0002 „Gamtotvarkos priemonių įgyvendinimas „Natura 2000“ teritorijose (I)“, kuris vyko 2017-08-01 – 2021-03-02 laikotarpiu, tačiau ši vieta dar yra dažnai lankoma.



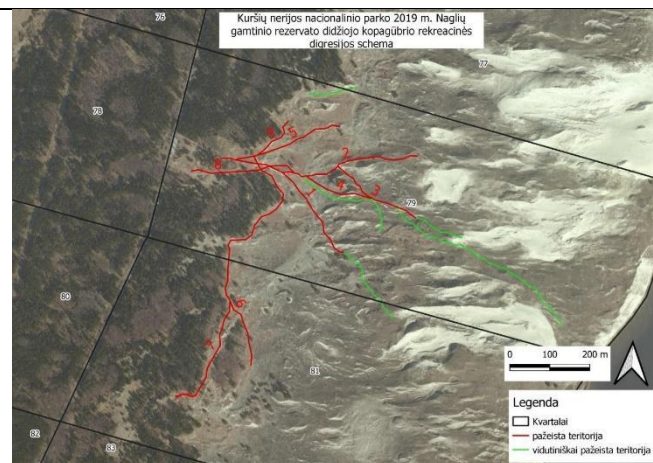
2016 m.



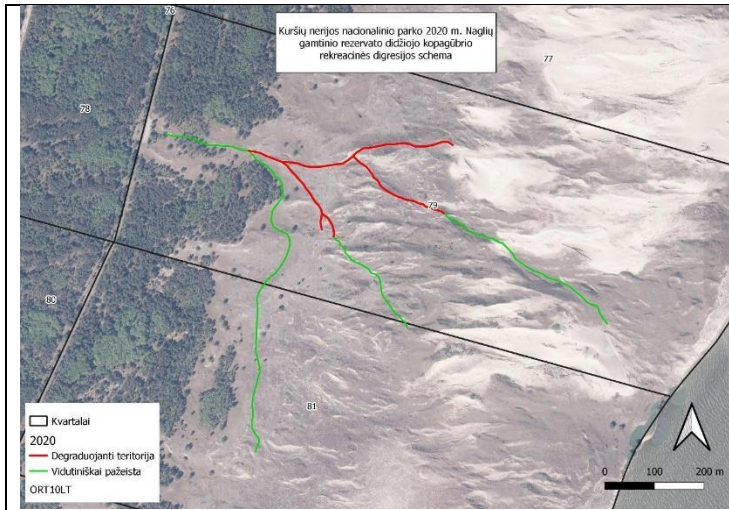
2017 m.



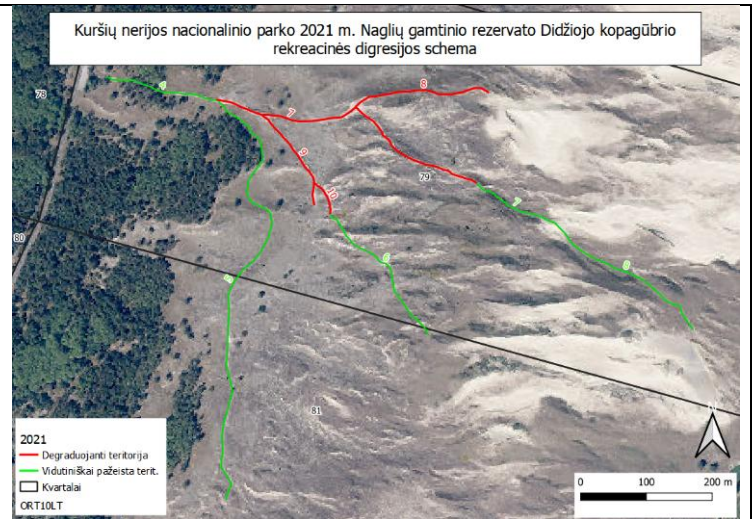
2018 m.



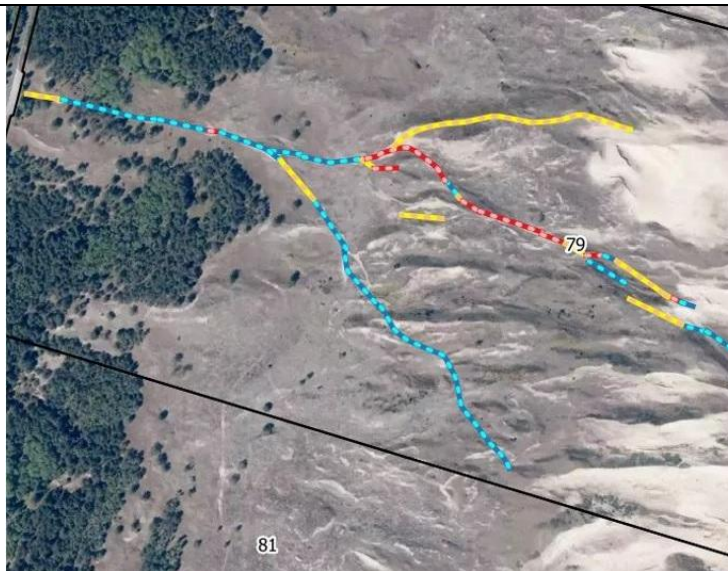
2019 m.



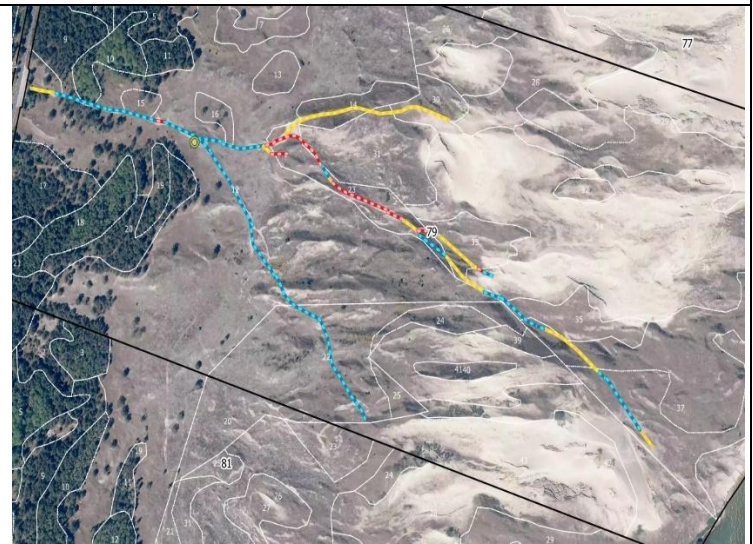
2020 m.



2021 m.

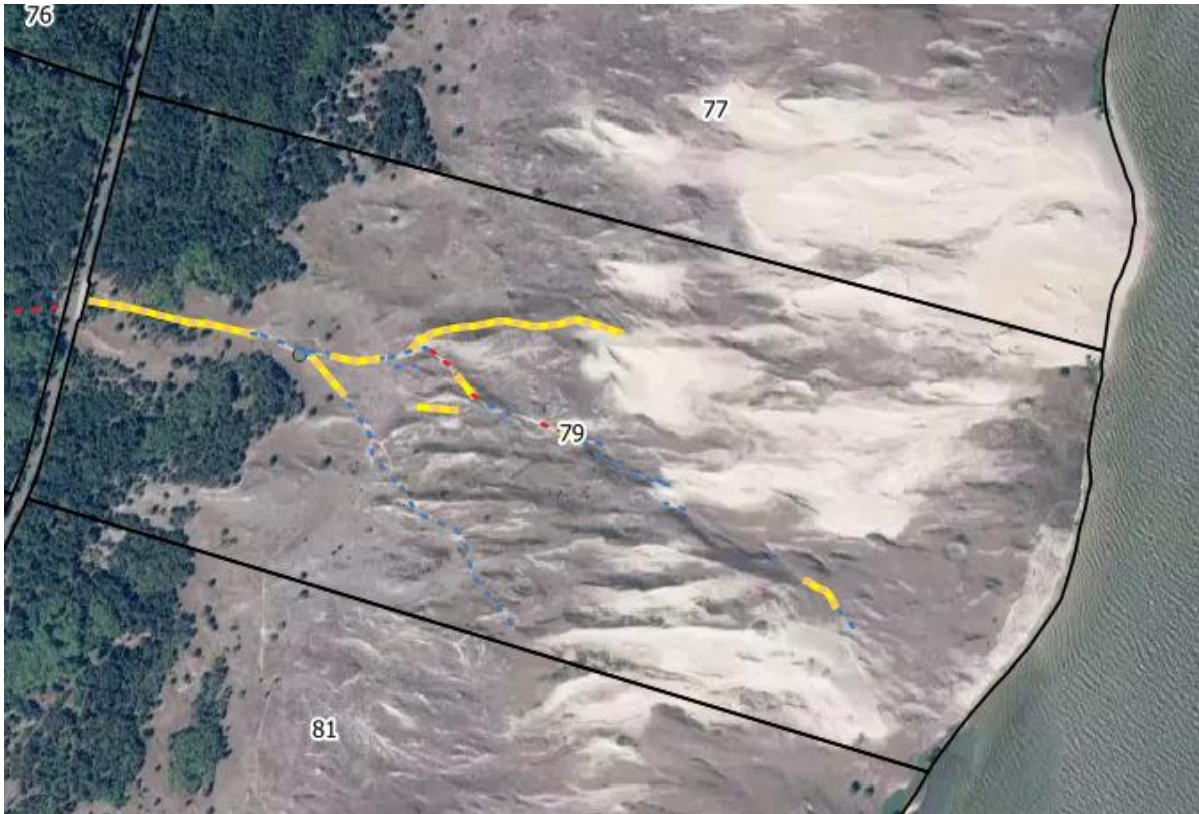


2022 m

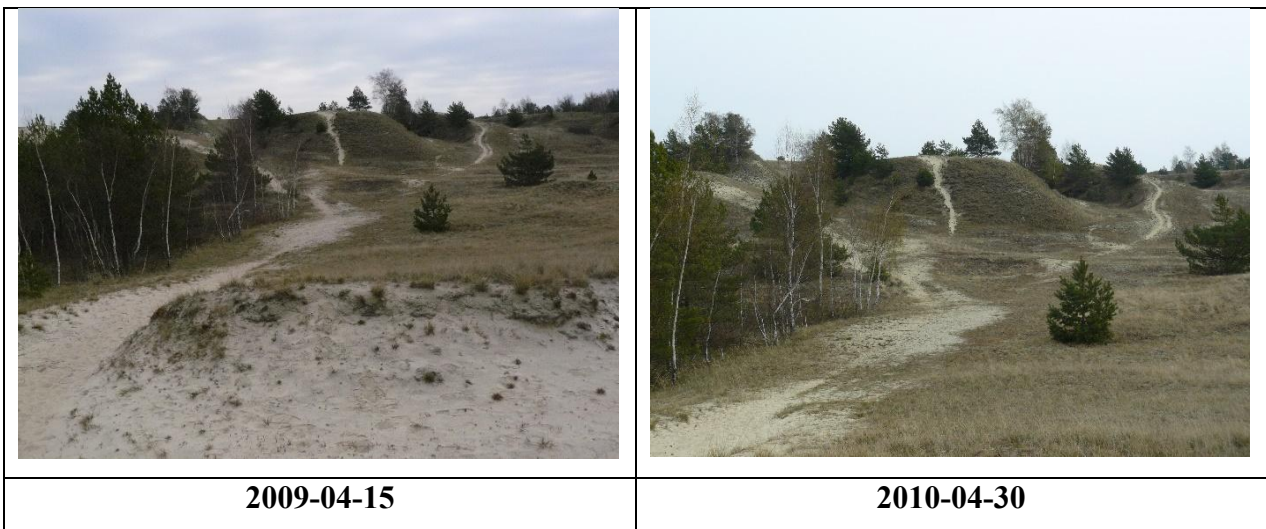


2023 m

5 lentelė, Didžiojo kopagūbrio rekreacinės digresijos schema, 79 - 81 kv.



4 pav. Kuršių nerijos nacionalinio parko 2024 m. Naglių gamtinio rezervato Didžiojo kopagūbrio rekreacinės digresijos schema 79 kv.





**2014-06-20**



**2015-09-03**



**2016 m. birželis**









**2016 m. ruduo**



**2017 m.**

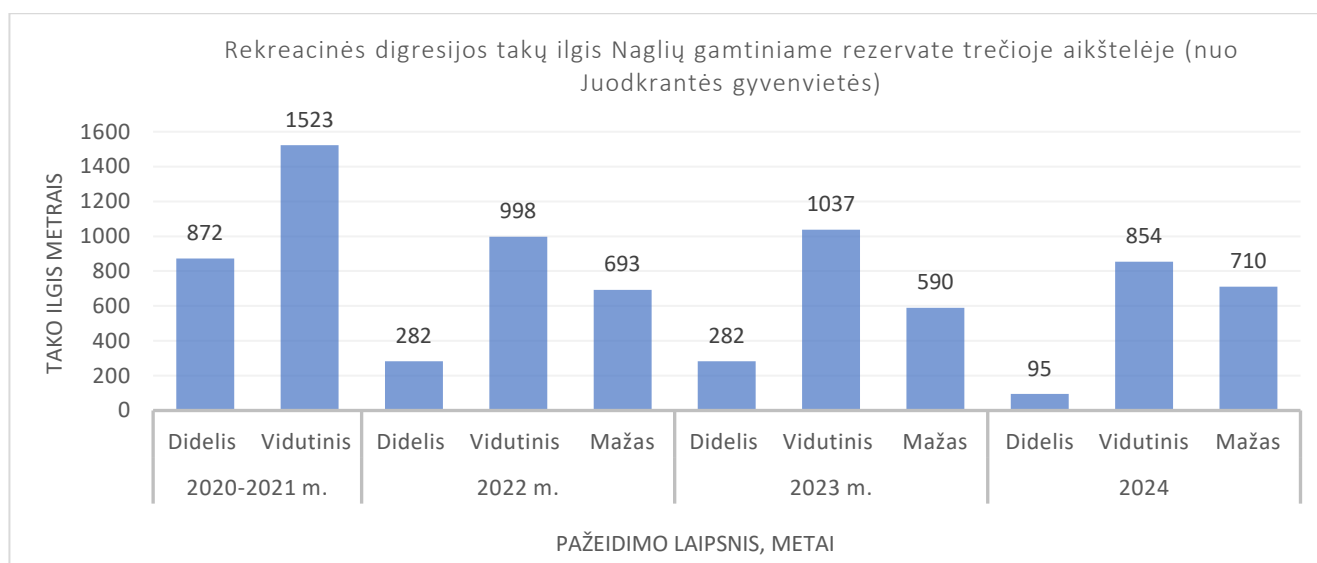


**2018 m.**

|   |  |
|---|--|
|    |    |
| <p><b>2019 m.</b></p>   | <p><b>2020 m.</b></p>  |
|   |   |
| <p><b>2021 m.</b></p>   | <p><b>2022 m.</b></p>  |
|  |  |
| <p><b>2023 m</b></p>  | <p><b>2024 m</b></p>   |

6 lentelē, didysis kopagūbris, 79 kv.

Stebint rekreacinę digresiją 2024 metais, Naglių gamtinio rezervato 79 kv., buvo nustatyta, kad bendras takų ilgis yra 1660 metrų (1 diagrama). Iš jų mažiausią kiekį sudaro didelį pažeidimo laipsnį turintys takai, daugiausia fiksuojama vidutinį pažeidimo laipsnį turintys takai (3 pav.). Didesnės pažaidos stebimos ant susiformavusių kopų šlaitų ir kopų keterų, kurios papildomai dar gali būti veikiamos vėjo defliacijos, todėl šiais metais, takai, kurie nuolatos veikiami natūralių gamtos jėgų, nebuvo traukiami į apskaitą, kaip rekreacinės digresijos pažaidos. Tad galime matyti kad rekreacinės digresijos pažaidų šioje vietoje sumažėjo. Šiais metais, didelę įtaką turėjo ir stovėjimo aikštelės užtvėrimas. Automobiliai negalėjo sustoti, tad sumažinus galimybę sustoti, galimai sumažėjo ir nelegalių lankytojų Naglių gamtiniame rezervate.



1. diagrama, rekreacinės digresijos takų ilgis (metrais) Naglių gamtiniame rezervate, 79 kv., 2020 – 2024 metų duomenimis.

### 3. Digresijos mažinimo priemonės Naglių gamtinio rezervato mokomajame take

Nuo 2017-ųjų metų Naglių gamtinio rezervato mokomajame take įrenginėjamos prie baltųjų kopų išsaugojimo ir digresijos mažinimo prisidedančios natūralios priemonės – smėlio gaudyklės. Pirmaisiais metais, buvo įrengtos dviejų tipų gaudyklės: elementari - iš medinių smaigų smėlyje suformuota konstrukcija (6 pav.) ir kiek sudėtingesnė, burės tipo, iš medinių strypų ir žabų sukalta konstrukcija. Pastaroji, kaip labiau pasiteisinusi įrenginėjama pažintiniame take iki šiol. Šios konstrukcijos ne tik padeda sukaupti (dažnai lankytojų išjudinamą) pustomą smėlį, bet ir apriboja vaikščiojimą (tiesiogiai mažina digresiją). Atnaujinant smėlio gaudykles 2024 metais jų take iš viso įrengta 9 vnt. (94 metrai) gaudyklių (7 pav.).



6 pav. Smėlio gaudyklės – medinių smaigų (kairėje pusėje) ir burės tipo (dešinėje pusėje).



7 pav. Smėlio gaudyklių įrengimas 2024 m.

#### 4. Vecekrugo kopos rekreacinės digresijos pažeistų teritorijų būklė

Vecekrugo kopos rekreacinės digresijos pažeistų teritorijų monitoringas pradėtas vykdyti 2012 m. Kopa gausiai lankoma turistų, kurie atvyksta automobiliu ir ant kopos kyla vakariniu šlaitu, tačiau didesnė apkrova tenka rytiniam kopos šlaitui, kur žmonės atvažiuoja dviračiais ar ateina pėsčiomis nuo dviračių tako, tačiau į kopą kyla ne tam pritaikytu taku, o esančia kvartaline.

Vecekrugo kopos viršūnėje dėl jos nutrypimo nuo 2017 metų buvo esminiai pokyčiai – įrengtas medinis takelis, suoliukas, atitvaras. Netgi įrengus infrastruktūrą buvo stebima, kad lankytojai nulipa nuo takelio ir toliau yra pažeidžiama žolinė/ smėlio danga. Šiais metais minimaliai buvo tvarkoma tik kopos viršuje esančios aikštelės infrastruktūra (7 lentelė).



**2014 m. vasara**



**2015 m. vasara**



**2016-05-25**



**2016-09-13**



**2017-11-24**



**2018-07-27**



**2019-10-08**



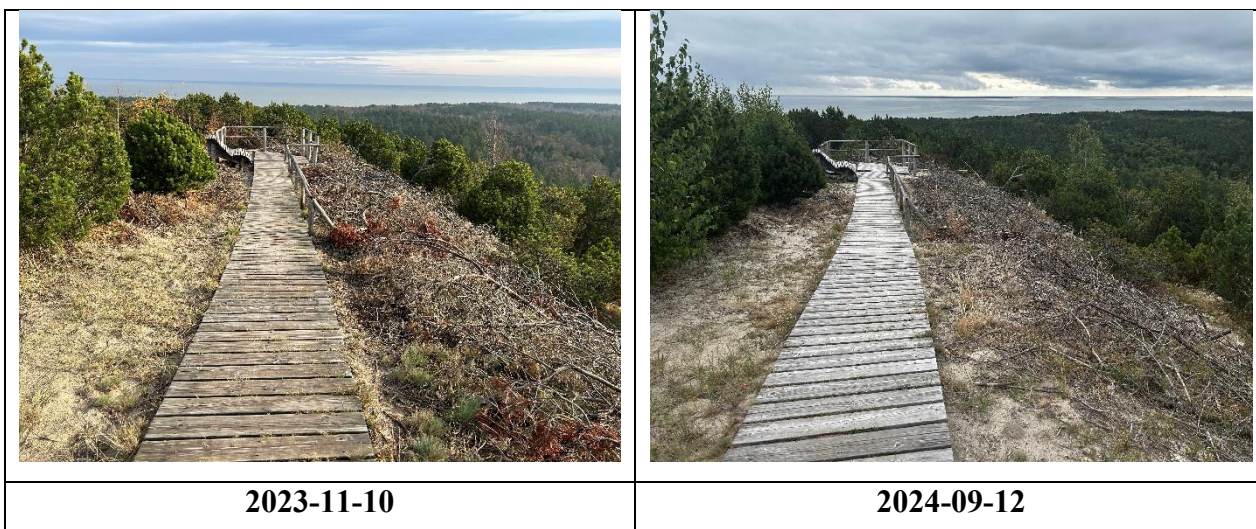
**2020-08-20**



**2021-08-12**



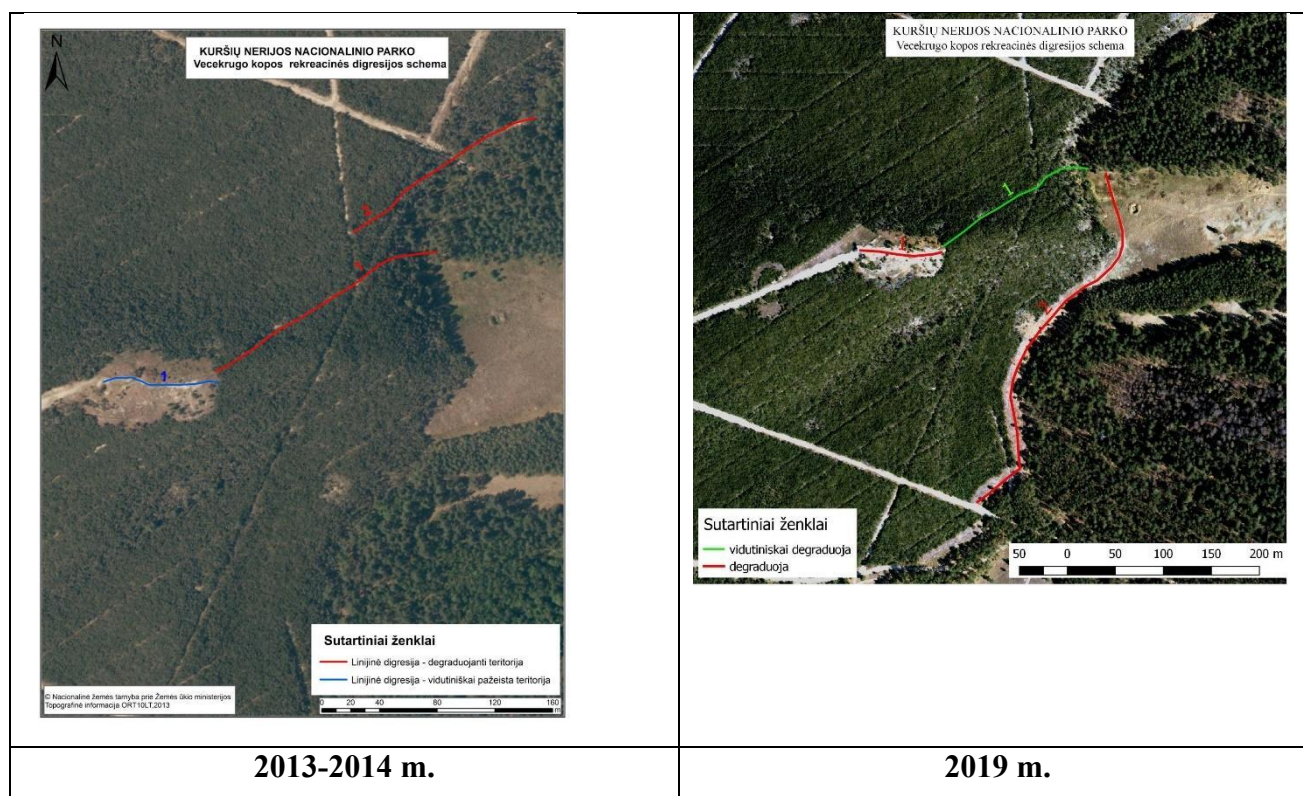
**2022-06-28**

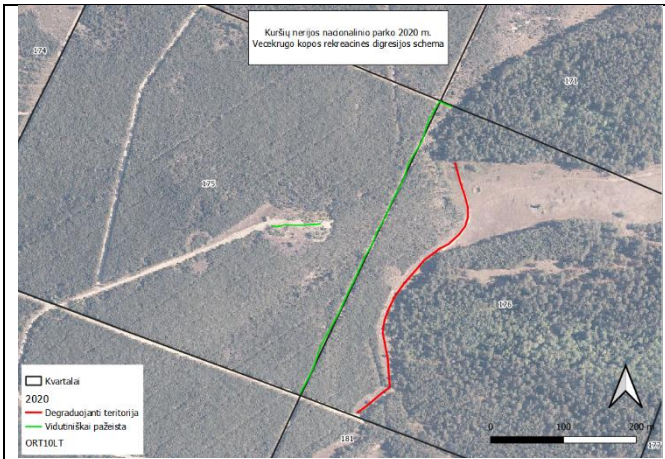


7 lentelė, Vecekrugo kopos viršūnė.

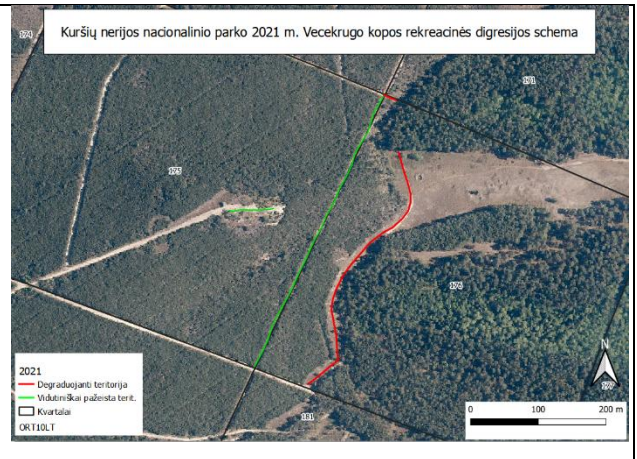
Šiais metais bendras takų ilgis nesikeičia nuo 2023 metų ir yra 1297 m (2 diagrama) Vecekrugo pievoje fiksuotas mažo pažeidimo laipsnio digresija, šiais metais buvo priskirta prie vidutinio pažeidimo laipsnio (8 lentelė). Ši pievos dalis naudojama traktoriui pasiekti mineralizuotą juostą rytinėje kalno papėdėje, tai tikslingai 2-3 kartus per metus praardoma juosta kopos papėdėje, gaisrų prevencijai, VI Valstybinių miškų urėdijos Kretingos regioninio padalinio.

Vecekrugo kopos 171 – 176 kvartalinėje pokyčių nenustatyta (9 lentelė).





2020 m.



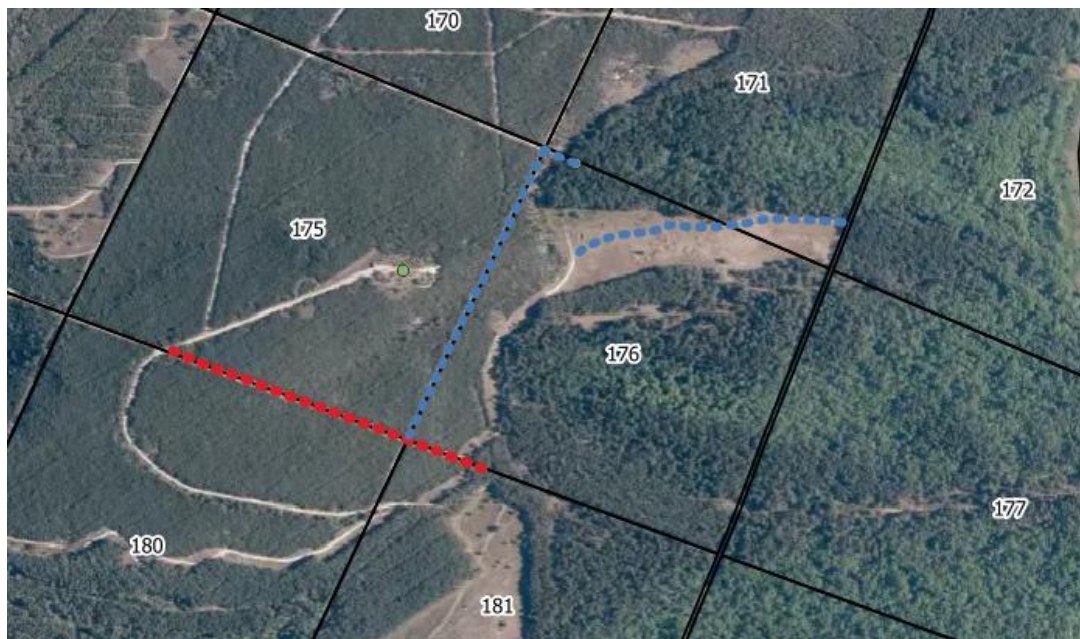
2021 m.



2022 m





2023 m



2024 m

8 lentelė, Kuršių nerijos nacionalinio parko Vecekrugo kopos rekreacinės digresijos schemos.

|   |  |
|---|--|
|   |   |
| <b>2012 m. ruduo</b>  | <b>2013 m. ruduo</b>   |
|  |  |
| <b>2014 m. ruduo</b>  | <b>2015 m. ruduo</b>   |



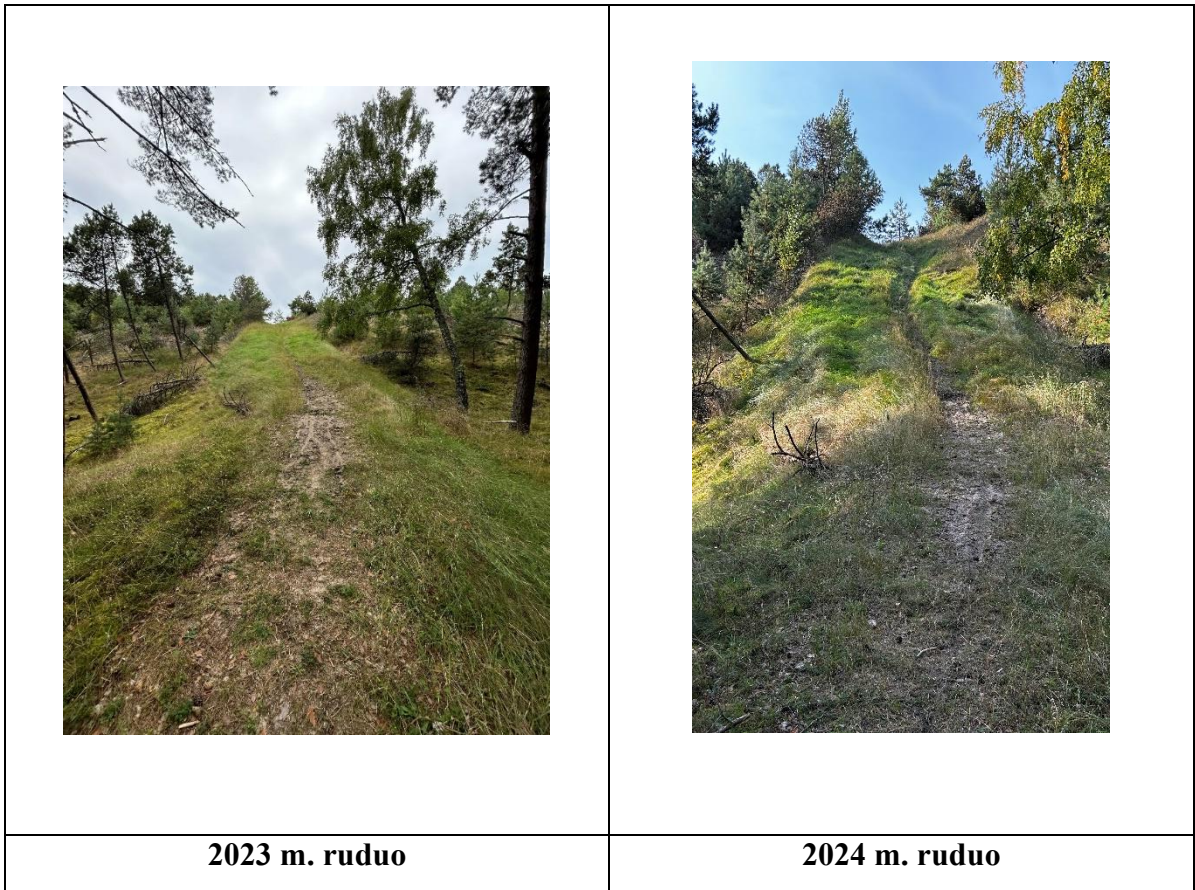
**2016 m. ruduo**



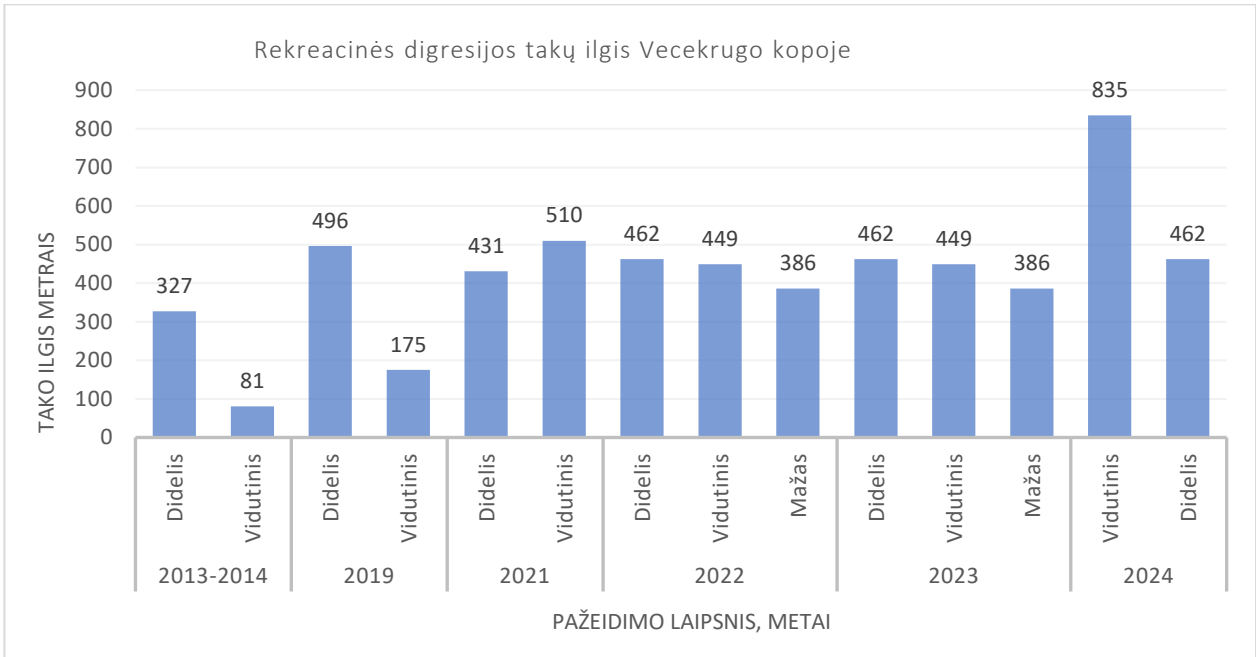
**2021 m. vasara**



**2022 m. ruduo**



9 lentelė, rekreacinė digresija Vecekrugo kopos 171 – 176 kvartalinėje.

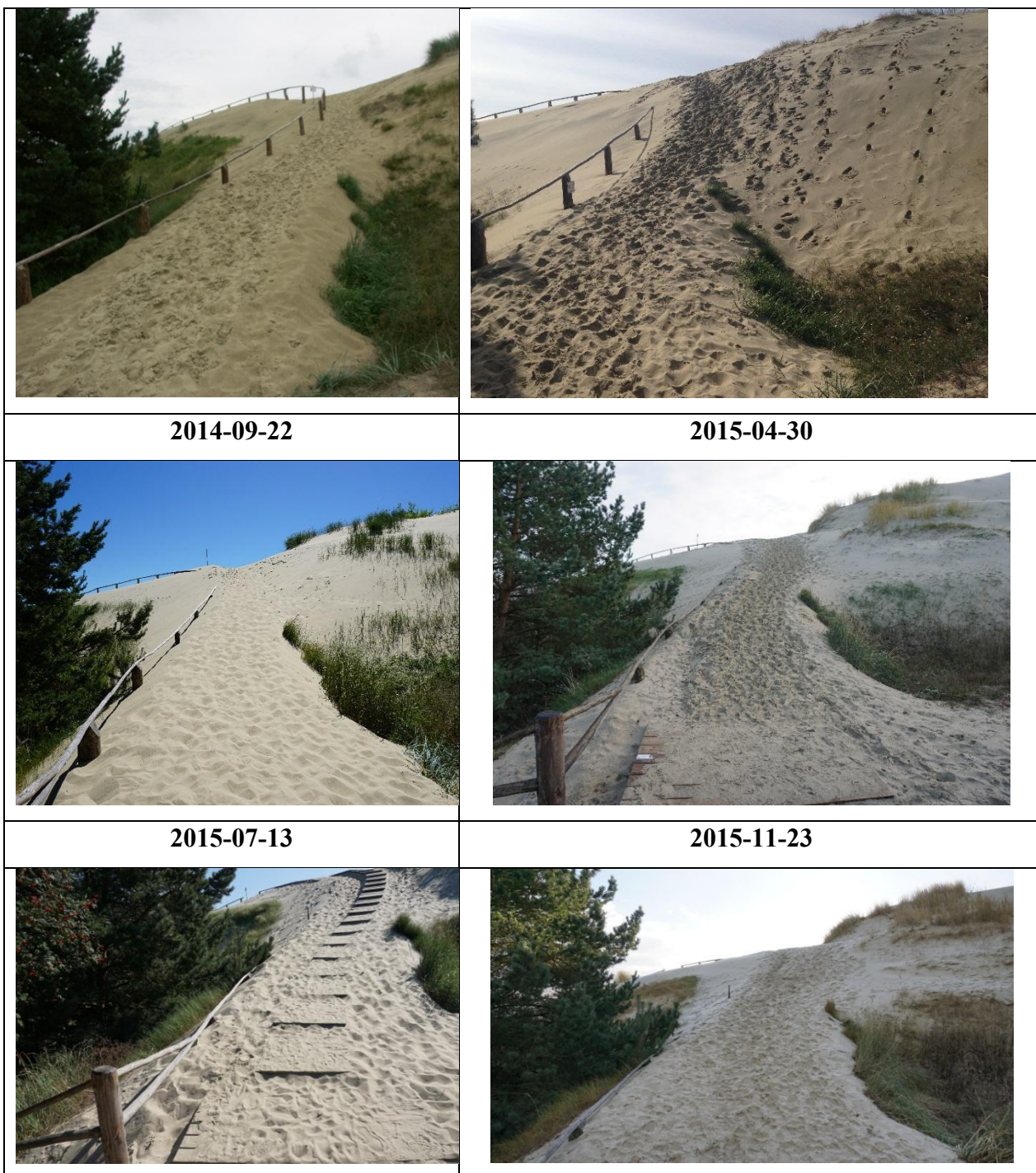


2. diagrama, rekreacinės digresijos takų ilgis Vecekrugo kopoje, duomenų fiksavimo metais.

## 5. Parnidžio kopos rekreacinės digresijos pažeistų teritorijų būklė

Parnidžio kopa –viena labiausiai lankomų vietų Kuršių nerijos nacionaliniame parke, todėl rekreacinės digresijos pokyčių ir jų tvarkymo priemonių apimtys didelės.

Nuo 2014 metų vyksta intensyvus pokytis Parnidžio šlaite šiaurės rytų kryptimi, prie „senųjų laiptų“ vietos (10 lentelė). Nuo 2019 metų ši teritorija buvo uždaryta, o 2022 metais buvo nuardyti senieji laiptai nuo Tylos slėnio vedantys ant Parnidžio kopos.



**2016-09-13**



**2016-12-07**



**2018-06-07**



**2021-05-18**



**2022-11-10**



**2023-11-10**

|                   |  |
|-------------------|--|
| <b>2024-11-27</b> |  |
|-------------------|--|

10 lentelė, Parnidžio šlaito, šiaurės rytų kryptimi, prie“ senųjų laiptų“ vietos, pokytis.

Parnidžio kraštovaizdžio draustinyje nuolatos įrenginėjamos smėlio gaudyklės, kurios sumažina rekreacinės digresijos įtaką Parnidžio kopos išpustymui. Smėlio gaudyklės pradėtos statyti nuo 2016 m. ir tos teritorijos pokytis matomas nuotraukose (11 lentelė). Šiais metais liepos mėn. buvo pastatytos 12 gaudyklės (129 metrai) (8 pav.).



**2016 m. rudenio**









**2016 m. rudenio**



**2017 m. pavasaris**



**2017 m. vasara**

|   |  |
|---|--|
|    |    |
| <p align="center"><b>2018 m. vasara</b></p>   | <p align="center"><b>2020 m. vasara</b></p>  |
|   |   |
| <p align="center"><b>2021 m. ruduo</b></p>  | <p align="center"><b>2022 m. vasara</b></p>  |
|  |  |
| <p align="center"><b>2023 m. ruduo</b></p>  | <p align="center"><b>2024 m. ruduo</b></p>   |

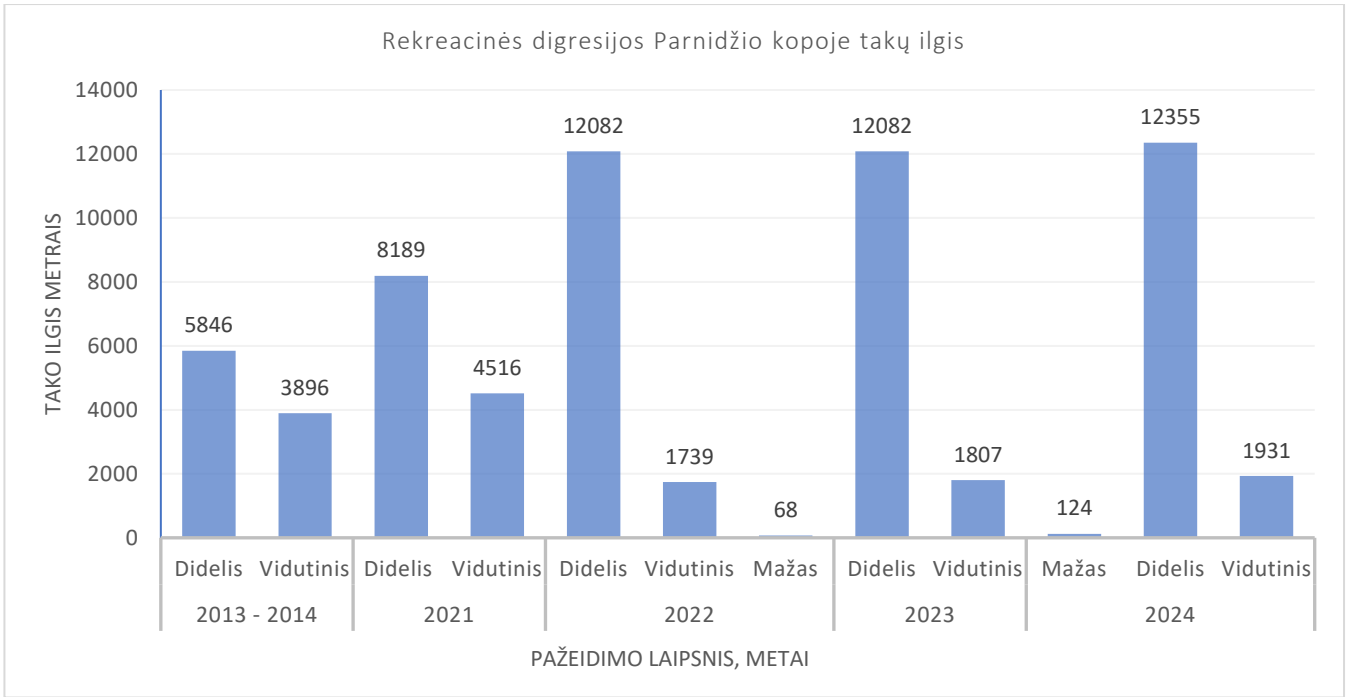
11 lentelė, Parnidžio kopos teritorijos, kur statomos smėlio gaudyklės pokytis.



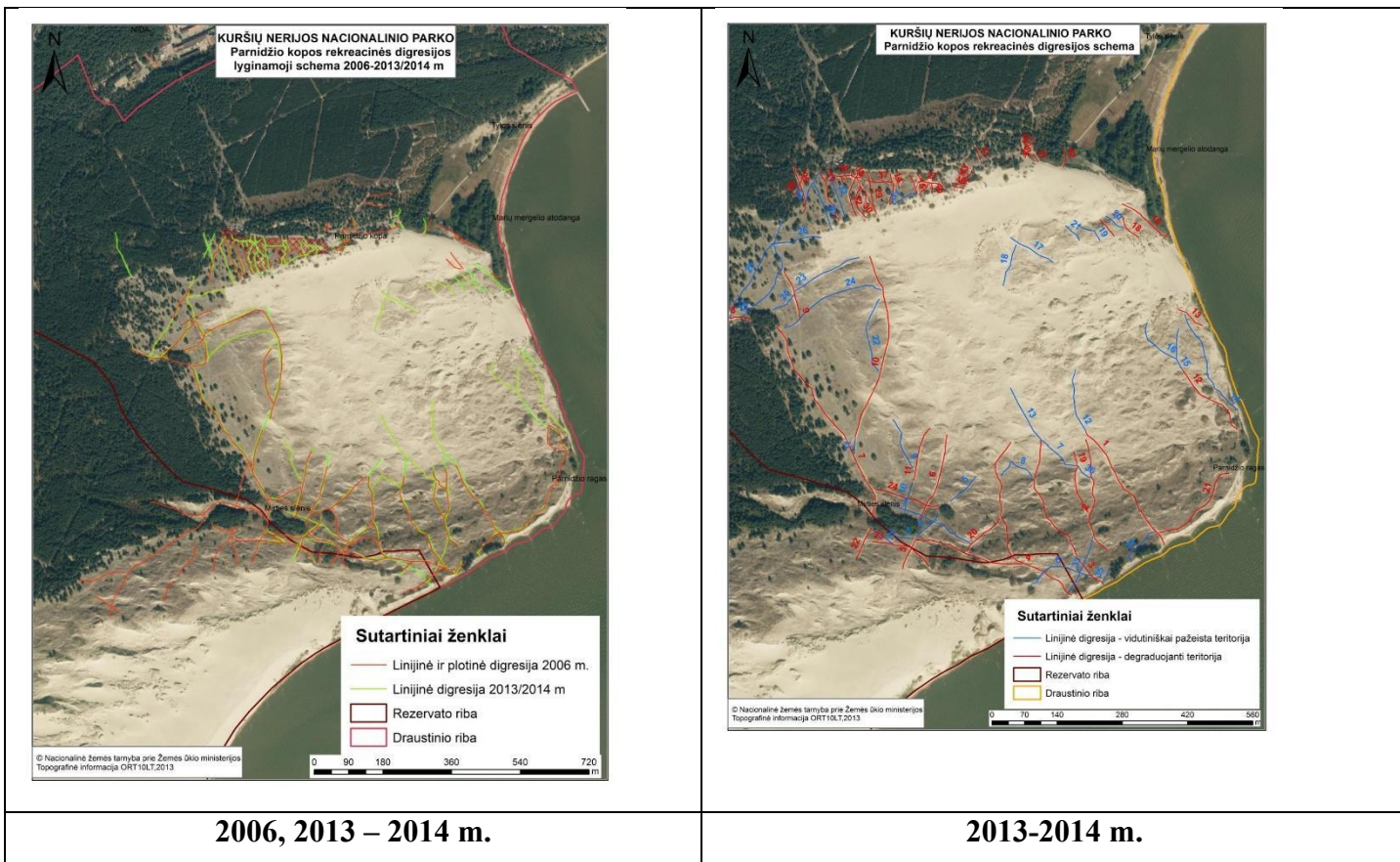
8 pav. Smėlio gaudyklių statymas Parnidžio kopoje.

Bendras takų ilgis siekia ~ 14410 m (3 diagrama). Daugiausia užfiksuota didelį pažeidimo laipsnį turintys takai, kurie yra pasiskirstę po visą kopos teritoriją (12 lentelė). Vidutinio pažeidimo laipsnio takai daugiausia buvo aptinkami vakarinėje kopos dalyje, mažo laipsnio pažeidimo takų šiame buvo fiksuota 124 metrai. Palydovinės nuotraukos ir jų seka, parodo didelę pažaidą turinčių takų tinklą (13 lentelė).

Viena populiariausių lankytinų vietų vis dar išlieka Parnidžio kopa, dažnai lankytojai leidžiasi iki pat marių kranto. Taip pat, kopą juosia pėsčiųjų trasa, vyksta įvairūs žygiai ir ekskursijos.

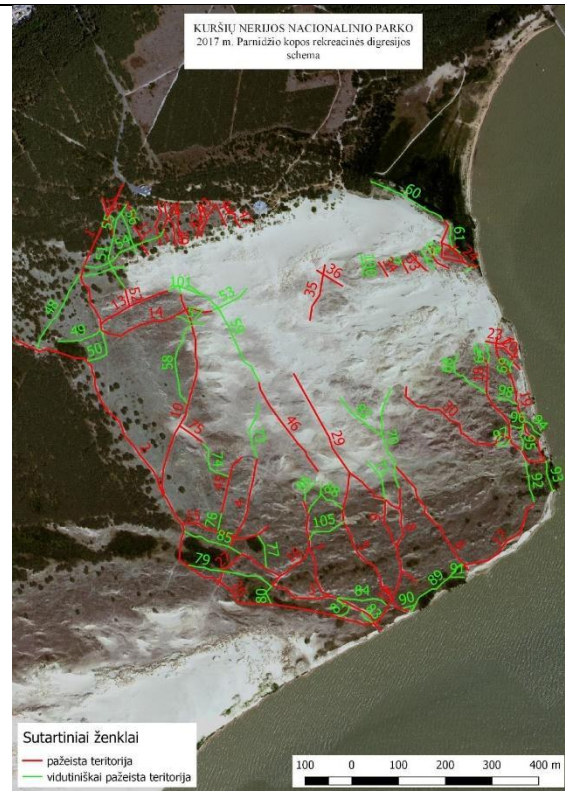


3 diagrama. 2013-2014, 2021 – 2024 metų rekreacinės digresijos takų ilgis ir pažeidimo laipsnis Parnidžio kopoje.

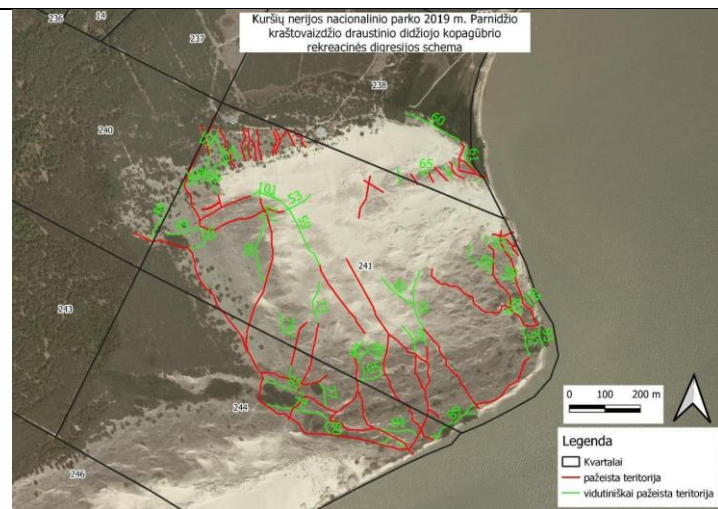
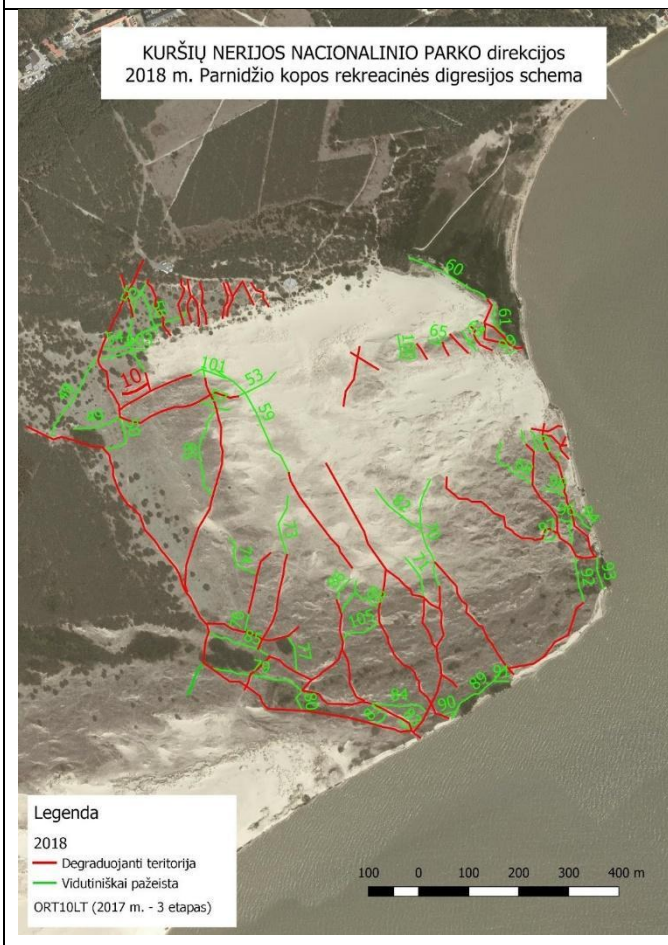


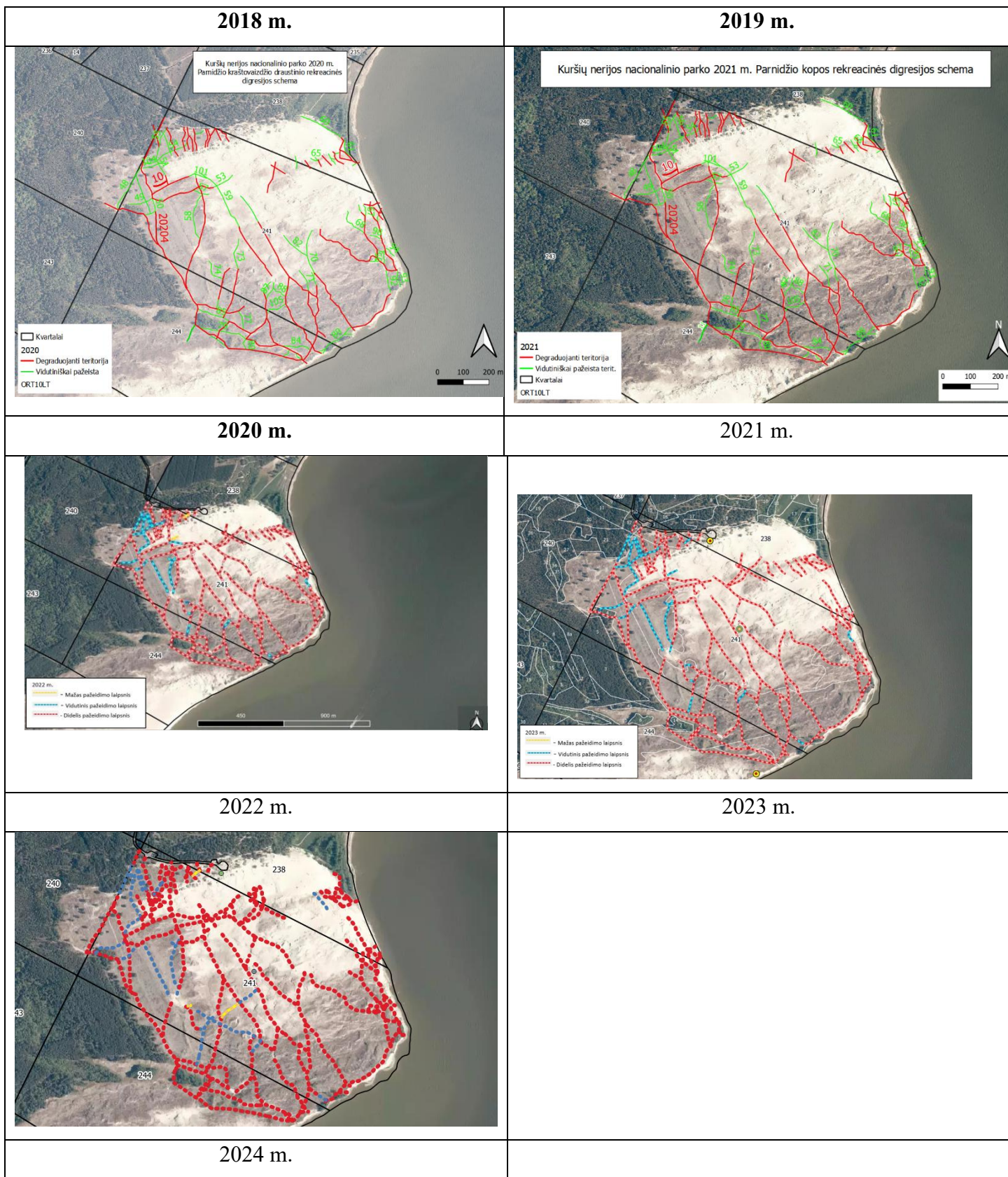


2016 m.

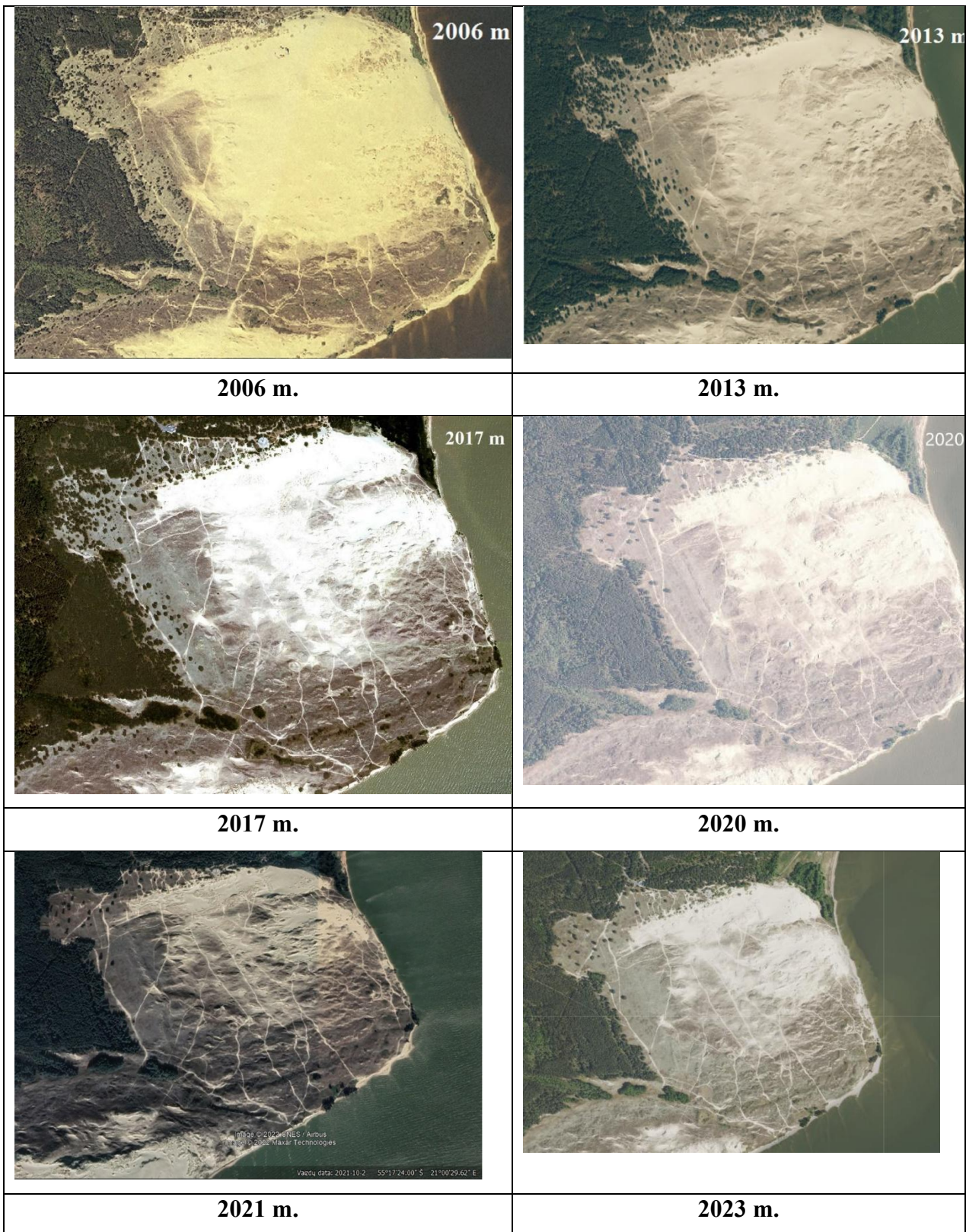


2017 m.





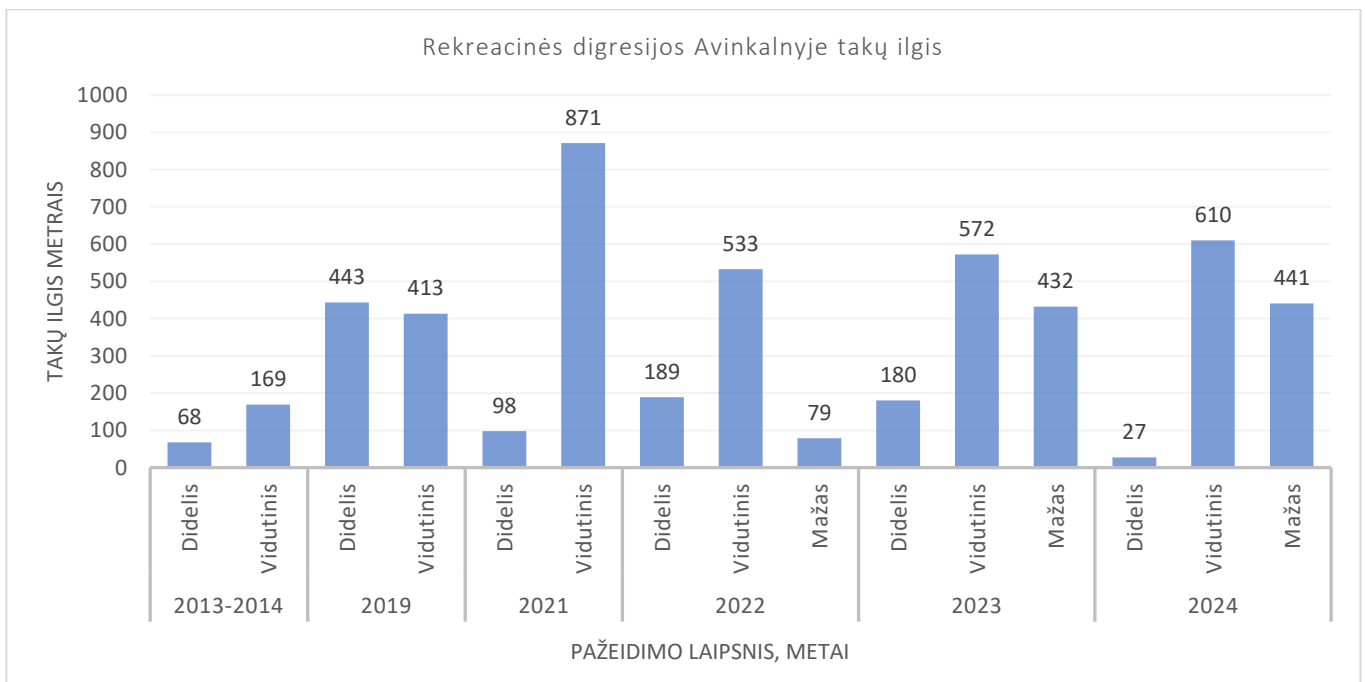
12 lentelė. Kuršių nerijos nacionalinio parko 2006 – 2024 m. Parnidžio kopos rekreacinės digresijos schema.



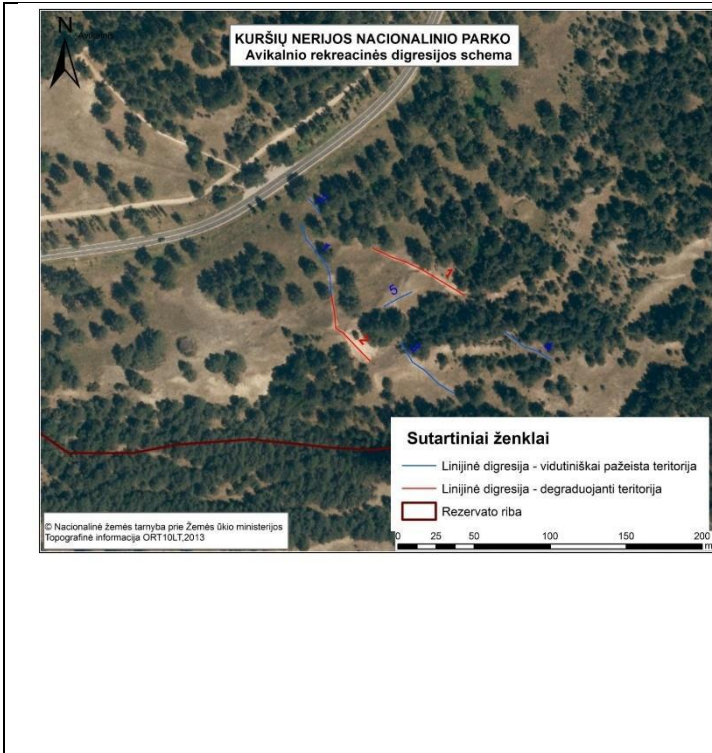
13 lentelė, Parnidžio kopos palydovinės nuotraukos.

## 6. Garnių kalno kraštovaizdžio draustinio (Avikalnis, marių pusėje) rekreacinės digresijos pažeistų teritorijų būklė

Avikalnio kopa stebima nuo 2014 m. dėl Garnių kalno kraštovaizdžio draustinyje ant Avikalnio (jūros pusėje) įrengtos apžvalgos aikštelė. Parko lankytojai ne tik apsilanko apžvalgos aikštelėje, bet ir perėję pagrindinį kelią Smiltynė – Nida, keliauja marių link. Todėl šioje kalno pusėje yra stebima rekreacinė digresija. 2024 metais fiksuoti rekreacinės digresijos takai sudarė 1078 m (4 diagrama). Kaip ir 2023 metais, šiame daugiausia fiksuojama vidutinį pažeidimo laipsnį turintys takai, tačiau lyginant su ankstesniais metais, sumažėjo didelės rekreacinės digresijos laipsnį turinčių takų ilgis (14 lentelė). Pastebėta, kad pietrytinis takas iki marių buvo rečiau naudojamas, žolinė augalija šiek tiek atsistačiusi, to pasekoje take, vietomis pasikeitė digresijos laipsnis, iš didelio į vidutinį ir mažą laipsnius. Galimai toks pokytis galėjo būti dėl Naglių gamtinio rezervato papildomo nuženkinimo, kad lankytojai išvydę ženklus toliau neidavo, o grįždavo į pagrindinį takelį.



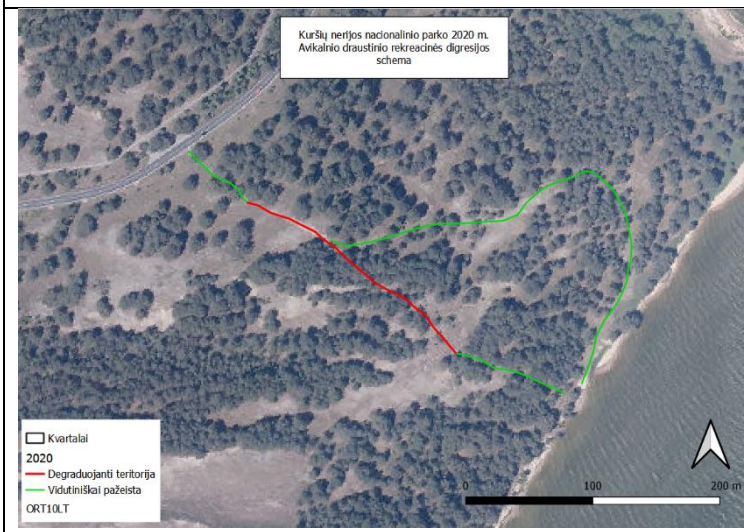
4 diagrama, rekreacinės digresijos takų ilgis Avikalnyje (marių pusėje).



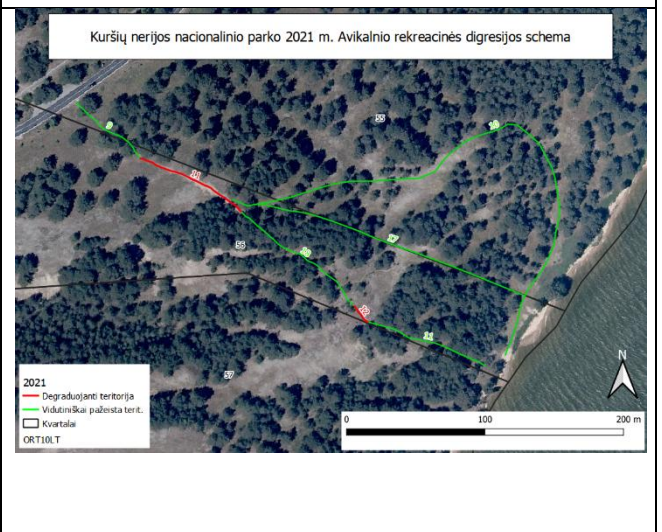
2013-2014 m



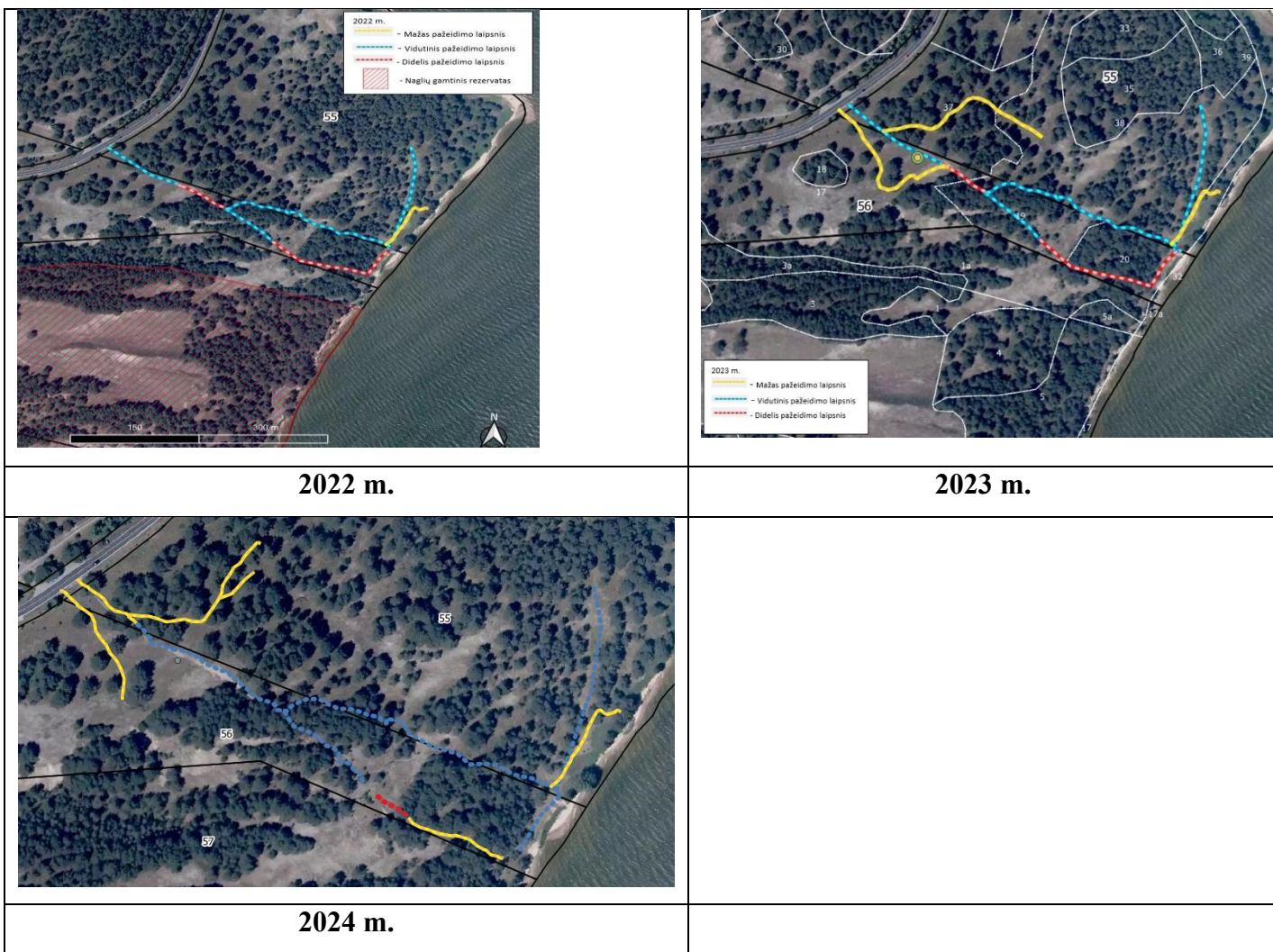
2017 m.



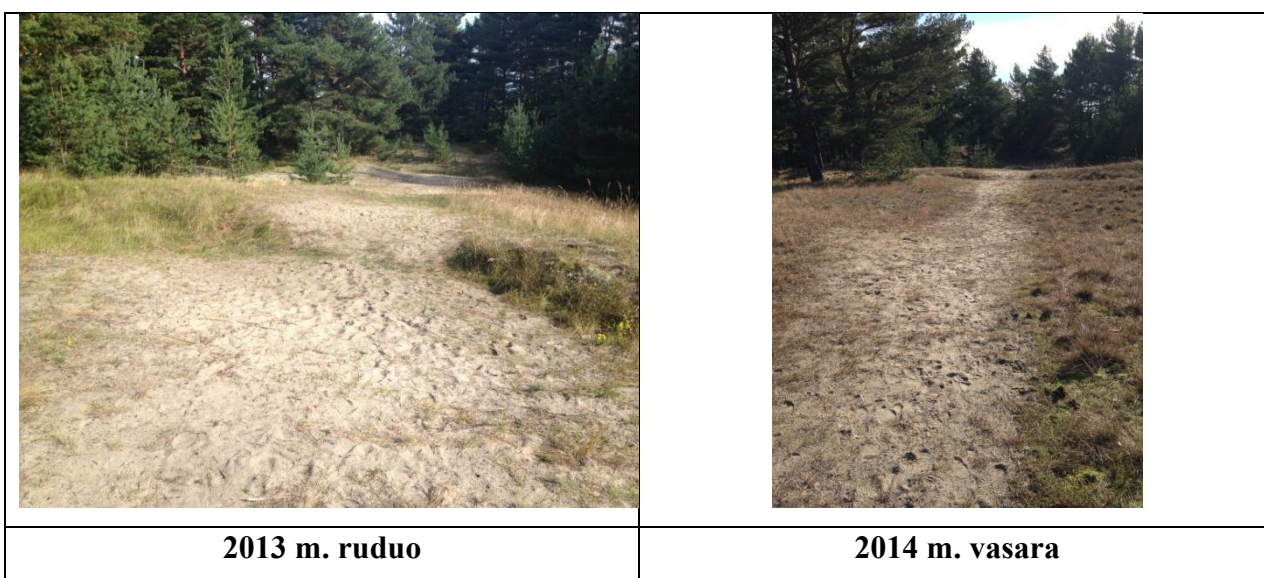
2020 m.



2021 m.



14 lentelė, Kuršių nerijos nacionalinio parko Avikalnio digresijos schema.





**2015 m. ruduo**



**2015 m. ruduo**



**2016 m. ruduo**



**2016 m. ruduo**






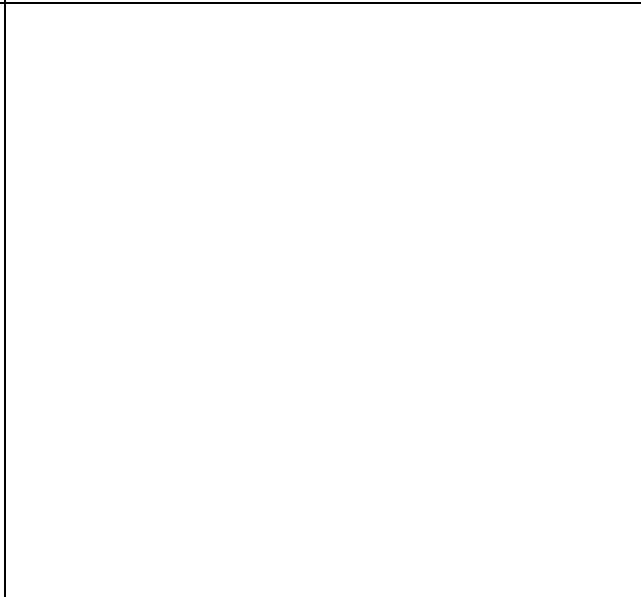
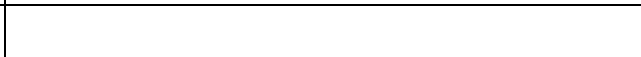


**2018 m. vasara**



**2018 m. vasara**



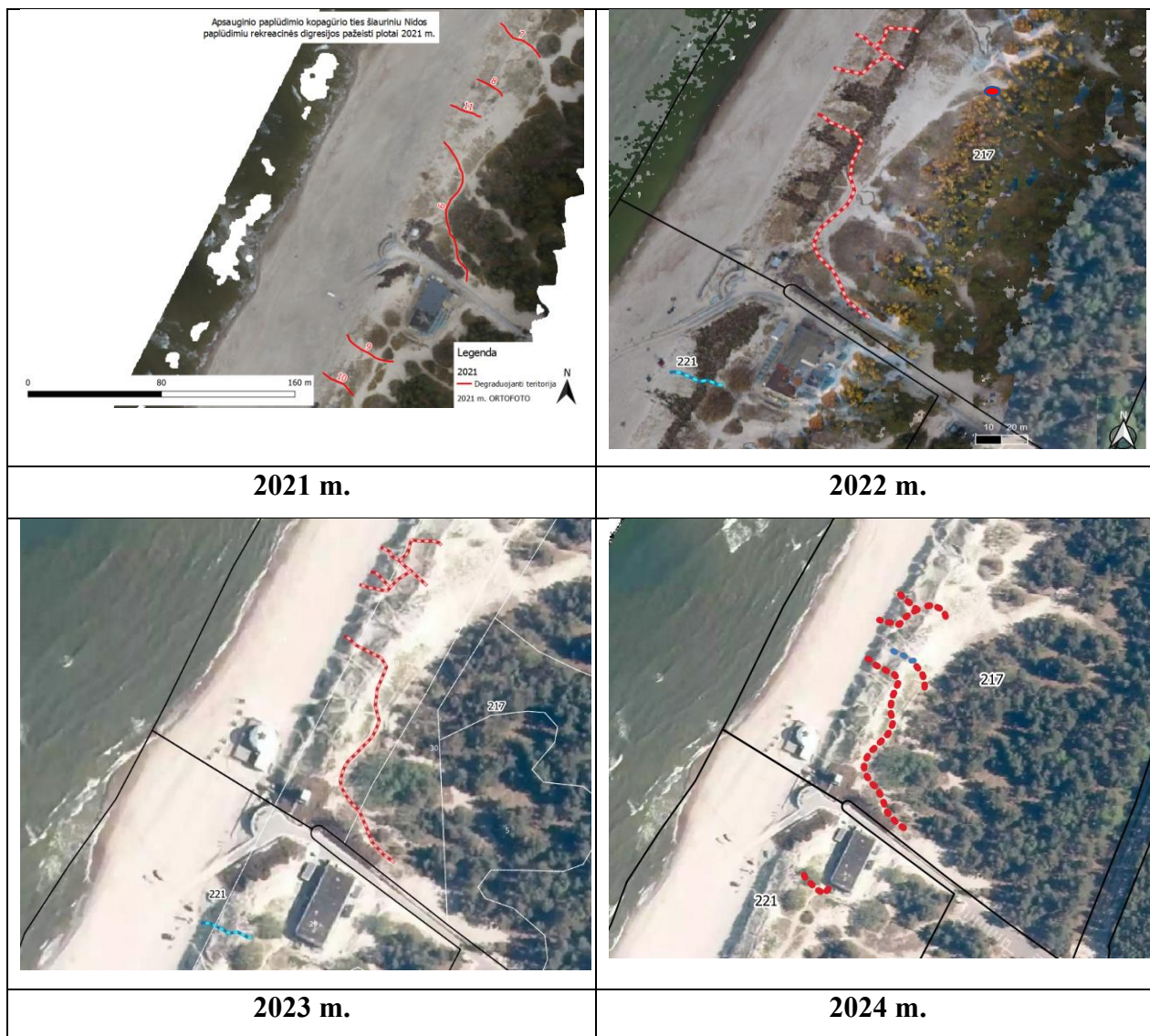
|   |  |
|---|--|
| <p align="center"><b>2018 m. ruduo</b></p>  | <p align="center"><b>2019 m. ruduo</b></p>   |
|    |    |
| <p align="center"><b>2020 m. vasara</b></p>   | <p align="center"><b>2021 m. ruduo</b></p>   |
|   |   |
| <p align="center"><b>2022 m. vasara</b></p>   | <p align="center"><b>2023 m. ruduo</b></p>   |
|  |  |
| <p align="center"><b>2024 m. vasara</b></p>   |  |

15 lentelė, Garnių kalno kraštovaizdžio draustinio rekreacinė digresija, Avikalnyje (marių pusėje), pagrindinio tako kaita.

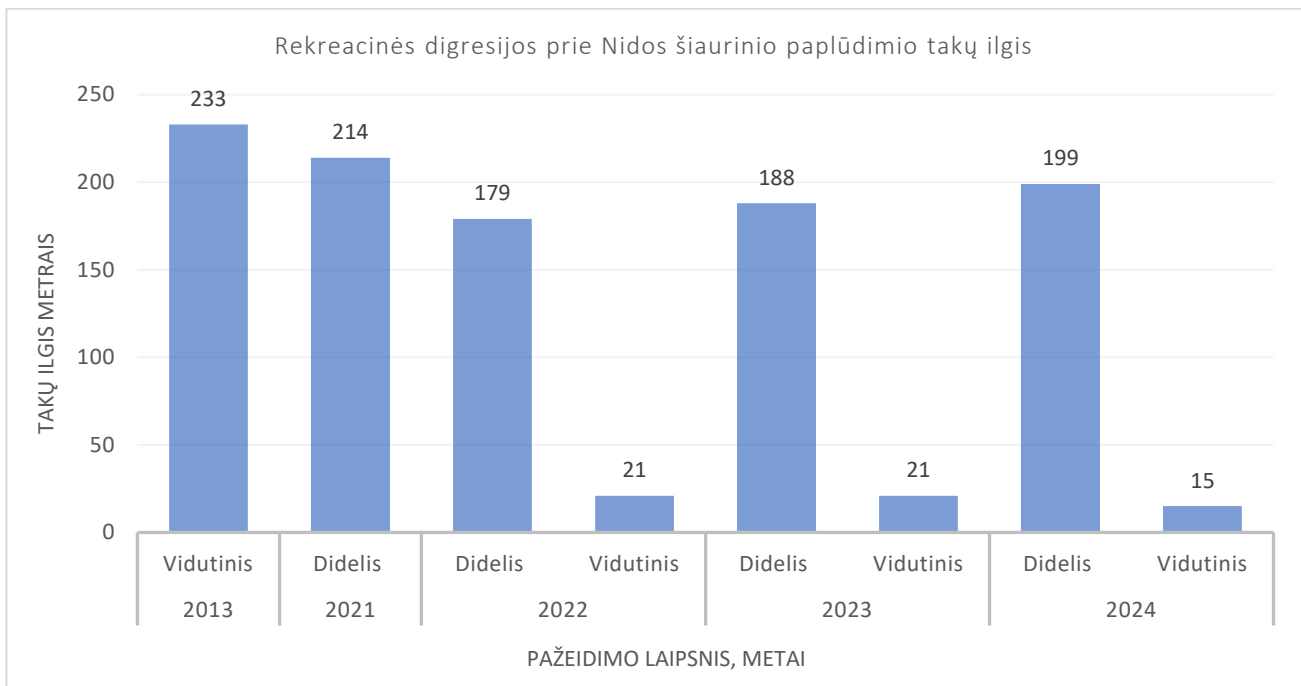
### 7. Apsauginis paplūdimio kopagūbris ties šiauriniu Nidos paplūdimiu

Ne vienerius metus vasaros sezono metu šiame paplūdimyje intensyviai veikia paplūdimio barai, kavinės, kurie sutraukia daugybę lankytojų. Dėl žmonių judėjimo per kopagūbrį, kur nėra įrengti laiptai, pažeidžiamas dirvožemis ir didinama rekreacinė digresija (16 lentelė).

Šiais metais takų ilgis sudarė 213 m, tai 4 metrais daugiau nei 2023 metais (5 diagrama). Šią vietą ir toliau tikslinga stebėti, nes vasaros metu paplūdimyje vykstantys renginiai sutraukia daug žmonių ir poveikis aplinkai vis dar stebimas.



16 lentelė. Nidos šiaurinio paplūdimio rekreacinės digresijos pažeidimai.



5 diagrama. Rekreacinės digresijos, prie Nidos šiaurinio paplūdimio, takų ilgis.

## 8. Urbo kalnas (GPO)

Urbo kalnas yra valstybės saugomas geomorfologinis gamtos paminklas, 2023 metais buvo nuspręsta šį objektą įtraukti į rekreacinės digresijos stebėjimo taškų sąrašą. Po šios teritorijos tvarkymo 2021 metais, kurį vykdė Neringos miesto savivaldybė, prie „Zavišos aikštelės“ atsirado rekreacinės digresijos židiny. 2023 metų pradžioje prie apžvalgos aikštelės, parko direkcija įrengė tvorelę (kuolai ir virvė), šlaito viršuje ir apačioje (9 pav.). Šiomis priemonėmis siekiama sumažinti lankytojų srautą, per pažeistą kopos šlaitą, kurio ilgis siekia 143 metrus (18 pav.).

2024 metais situacija šioje vietoje išlieka tokia pati, vis dar stebima digresija. Plačiau apie Urbo kalno kaip gamtos paveldo objektą galima rasti bendroje ataskaitoje prie Gamtos paveldo objektų aprašymo.



17 pav. Rekreacinė digresija Urbo kalno teritorijoje 2024 metais.



9 pav. Pritaikytos priemonės rekreacinei digresijai sumažinti.

17 lentelė. Rekreacinės digresijos sukeltų pažeidimų, mažinimo priemonės Kuršių nerijos nacionaliniame parke.

| Nr. | Vieta  | Taikytos priemonės   | 2025 m.   |
|-----|--|--|---|
| 1   | Apsauginis kopagūbris 68 kvartalas                                 | 2024 m. kartu su dviračių tako rekonstrukcija, atsirado papildomi ženklai, pajūrio palvėje dviračių taką juosia medinė tvora | Didinti prevencinių patikrinimų dažnį.  |
| 2   | Apsauginis kopagūbris 78 kvartalas                                 | 2024 metais digresijos pažeistos vietos, buvo dengtos per talką išrautomis pušelėmis.  | Didinti prevencinių patikrinimų dažnį.  |
| 3   | Apsauginis kopagūbris 88 - 90 kvartalas                            | 2024 m. didelės digresijos pažeidos rytiniame AK šlaite dengtos per talką išrautomis pušelėmis.                              | Didinti prevencinių patikrinimų dažnį.<br>Esant galimybei ir poreikiui, rudenį panaudoti išrautas pušeles digresijų dengimui AK |
| 4   | Didysis kopagūbris 69 kvartalas                                    | -  | -   |
| 5   | Didysis kopagūbris 79 kvartalas                                    | Didinti prevencinių patikrų skaičių  | Didinti prevencinių patikrinimų dažnį.  |
| 6   | Naglių gamtinio rezervato mokomasis takas                          | 2024 m. buvo įrengtos smėlio gaudykles.  | Esant poreikiui, įrengti smėlio gaudykles.  |
| 7   | Naglių gamtinio rezervato mokomasis takas prie apžvalgos aikštelės | -  | Esant poreikiui, įrengti smėlio gaudykles.  |
| 8   | Vecekrugo kopa (GPO)   | -  | Esant poreikiui atnaujinti esamą infrastruktūrą.  |

|    |  |  |  |
|----|--|--|--|
| 9  | Parnidžio kopa   | 2024 m. buvo įrengtos smėlio gaudyklės.<br><br>Padidintas informacinių/draudžiamųjų ženklų skaičius. | Dažniau stebėti rytinį kopos šlaitą. Nuo šlaito papėdės, ties išvaikšiotais takais būtų galima įrengti tvorelę su virve. Rytinis kopos šlaitas vis dar lieka labiausiai pažeidžiama Parnidžio kopos dalis. |
| 10 | Garnių kalno kraštovaizdžio draustinis<br><br>Avikalnis (marių pusėje) | -  | Stebėti esamą situaciją šlaite prie marių kranto, esant poreikiui, dengti klojiniais.  |
| 11 | Nidos šiaurinis paplūdimys (apsauginis kopagūbris)                     | -  | Žabų klojinius panaudoti ne tik vakariniame, bet ir rytiniame AK šlaite.   |
| 13 | Urbo kalnas (GPO)  | -  | Esant poreikiui metų bėgyje taikyti papildomas priemones, kurios padėtų sumažinti rekreacinę digresiją   |

Pateikiamos priemonės, rekreacinės digresijos židiniams mažinti (17 lentelė). Nurodytos priemonės gali būti papildomos metų eigoje, atsižvelgiant į pažeidimo laipsnį, esamą būtinumą.